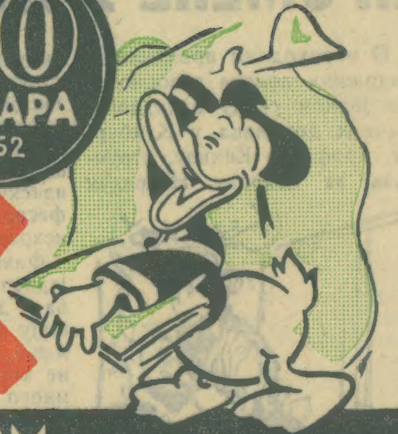
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXIII — Број 520
Субота, 16. децембар 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

ИМПЕРАТОР У АРЕНИ

Римски император Комодус Луцијус Елијус Аурелијус (161—192) борио се 1031 пут у рвачким сусретима и увек је победио. Он је био толико горд на те своје успехе у гладијаторској арени да је наредио да га у читавом царству обожавају као бога Херкула. Живот је завршио у рукама рвача по имену Нарциса који га је задавио.

ТЕЖАК УСЛОВ

Кад је чувени француски ваздухопловац Бланшар 1785. године први пут прелетео Ламанш пристао је да поведе са

собом и доктора Жефриса, али само под условом да овај добровољно искочи из балона ако се буде указала потреба да се терет на летилици смањи.

ДЕЧАК ЗА БАТИНЕ

У 19. веку у Немачкој сваки принц краљевске крви имао је свог „дечака за батине". То је био дечак истих година као и принц који је подизан и васпитаван на двору и који је добијао батине кад год би се његов млади господар рђаво понашао или што скривио.

БЕЗ ВРАТА И ПРОЗОРА

Мексички Индијанци становали су некад, пре открића Америке, у високим кућама начињеним од набијене глине које нису имале ни врата ни прозоре. У њих

се улазило помоћу плетених лествица које су уклањане преко ноћи. Да у затвореним домовима не би било сувише вруће, на врх зидова стављане су посуде из којих је равномерно капала вода и тако их хладила.

ПРОМЕНЕ У ЛОНЦИМА

О неопходним променама у садржини лонаца говорио је на једном скупу западнонемачких домаћица у Хамбургу, професор Кихнау, стручњак за исхрану. Напредак

индустријализације и првенствено све шира аутоматизација разних процеса у производњи, чине да се радник мање напреже физички а више троши нервно и умно. То изискује, по речима овог професора, измену и у начину исхране.

Физички рад се данас изједначује са интелектуалним, па и домаћице морају да мењају своје навике у припремању хране. Уместо јаке хране која је раније изискивала много масноће и угљених хидрата да би се обновили истрошени мишићи сада се настоји да она садржи што више састојака који ће јачати нерве.

То налаже домаћицама да уместо јела са много масног меса и умокаца са јаким зачинима и густим запршкама припремају храну са што више беланчевина. Треба прећи на јела од поврћа са посним месом, на мање масне сиреве и нарочито јести много свежег воћа.

Овоме се придружила и једна домаћица, иначе стручни саветник за исхрану из Диселдорфа, која је препоручила да се прекине са јелима која се дуго кувају и пређе на спремање оних око чијег припремања не треба много времена. Само храна која је што мање у лонцу и на ватри сачуваће већу количину витамина. Стерилизовање и конзервисање поврћа чини да оно изгуби 65 до 75 одсто својих витамина. Међутим, јело које се брзо кува од поврћа свеже набављеног губи највише 30 до 40 одсто. Зато ова домаћица и стручњаци за савремену дијететику препоручују да се са конзервисаног поврћа које се продаје у лименим кутијама или стакленим теглама пређе на смрзнуто поврће ако се оно већ због времена не може добавити свеже.

РИБА БЕЗ МИРИСА

Ако неком смета што риба има свој нарочити мирис моћи ће ускоро да је једе осећајући једино њен укус. То ће се постићи захваљујући издвајању специјалног протеина од кога риба добија свој мирис, но велико је питање да ли ће некоме, ко воли овакву храну, то бити потребно. Само дужни смо да саопштимо да овај проналазак није учињен због напретка гастрономије. До њега се дошло током испитивања миграције риба.

ЈЕДНА НЕОБИЧНА ШКОЛА

У САД је недавно основана једна заиста необична школа — за ђаке који су већ сасвим зрели људи и који су давно и давно прошли кроз средњу и стручне школе или разне факултете.

Школа је намењена америчким трговачким представницима у иностранству, тачније у земљама чији се друштвени обичаји знатно разликују од оних који владају у Америци и земљама Европе.

Настава у овим школама је допуњена разним „егзотичним језицима“ а основа јој је један једини предмет: изучавање обичаја.

Ако директор неке велике америчке индустрије или трговине путује у Јапан, мора да сазна све о јапанској култури, политици и обичајима како му се не би догодило да „испадне смешан“.

Американац у Јапану може из незнања за тили час да разори свако пријатељство ако домаћиновом шоферу или собару пружи руку у знак поздрава.

У Западној Немачкој пословна вечера коју је домаћин Немац приредио своме пријатељу Американцу, неће остати у пријатној успомени ако гост пропусти да сутрадан пошаље домаћици букет цвећа.

По себи се разуме да кроз ову школу морају да прођу и супруге тих америчких представника. Оне заједно са својим мужевима похађају Институт за спољну трговину при Универзитету у Аризони где практично поред језика изучавају и најразличитије обичаје и друштвене обавезе у појединим земљама света.

Прво правило је: свестрано упознати шта у којој земљи чини пријатељство чвршћим и трајнијим.

Друго: Американац мора да престане у тој земљи да живи по „амерички“ и привикне се на начин живљења домородаца.

Треће: мора се прилагодити успоренијем пословном и животном ритму земље у којој треба да живи, а свуда је тај ритам спорији него у Америци.

Четврто: сви производи свих земаља, осим оне у којој ужива гостопримство и америчких — слабијег су квалитета.

Пето: не сме да похађа америчке клубове у земљи чији је пословни гост.

Шесто: једном за свагда мора да утуви да му „нико није дорастао у погледу технике, познавања ствари и вештине у закључивању послова“, разуме се сем пословних људи земље у којој се налази.

РАТ БРИГАМА

На недавно одржаном међународном сајму у Нирнбергу изложено је 360 изума и новитета који ће олакшати и учинити пријатнијим свакодневни живот грађана. Ту има свега: почев од материјала за атомске реакторе до лавабоа за прање судова и јелки од синтетичког материјала.

Између осталих ствари могао се видети и један ултрамодеран брисач за ципеле који чисти не само ђон већ и обућу са свих страна. Ако се и поред овога паркет испрља домаћица може одмах то да поправи нарочитим чистачем паркета чији модел стоји поред првог. У кухињи ће добродоћи поклопац који олакшава брзо кување, а провидан поклопац на кутијама од конзерви омогућиће да се оне отворе и без нарочитог кључа. На једном апарату за печење двопека додатом на решо истовремено се може испећи двопек и јаја, док ће пиле од пластичне материје кад се притисне на реп испустити таман толико соли да јаје буде укусно.

Најмањи радио на свету, тежак свега 28 грама може да се углави у само ухо и да се слуша музика док се, рецимо, у башти чека да се напуни аутоматски резервоар за поливање леја. Ту су и пнеуматички душеци на које се сасвим брзо и лако поставља стаклени кров и ручни мотор — што ће их, када после сунчања пођете у воду са њима, покренути и повести вас као чамац.

За аутомобилисте, којих је из дана у дан све више, спремљена је маса нових аутомата. Један „подупирач“ ће послужити да се реши проблем паркирања, а рам за пртљаг на крову кола када се скине, послужиће у стану као полица. Један упаљач држаће вашу цигару запаљену да би вам ослободио руку док управљате колима. Нова кочница на само једном задњем точку олакшаће вожњу по снегу и блату.

Један француски апарат помоћу кога се може аутоматски привезивати хмељ за притке сличан је немачком изуму који омогућава и најнеискуснијима да отворе буре он тоне пива. Финска је изложила нови мотор са деловима који се окрећу а Шведска приказала нове методе у изградњи.

Ripley: Веровали или не!

ПОГЛАВИЦА

АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА БАПЕНДЕ НОСИ КАО ЗНАК СВОГ ПОЛОЖАЈА И ВЛАСТИ ДВЕ СТРЕЛЕ ПРОВОЂЕНЕ КРОЗ ОБРАЗ ТАКО ДА ИМ ЈЕДАН КРАЈ ИЗЛАЗИ ИЗ УСТА. СТРЕЛЕ СЕ ПРОВЛАЧЕ КРОЗ ОТВОРЕ КОЈИ СУ, СЛИЧНО РУПИЦАМА ЗА МИНЂУШЕ, НАЧИЊЕНИ УСИЈАНОМ ДЕБЕЛОМ ИГЛОМ

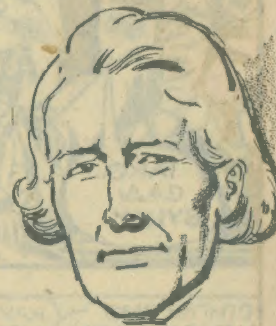
ПОРЕЗ НА САМРТНЕ ПОСТЕЉЕ

КАТЕДРАЛА СВ. МОРИСА У ВИЈЕНУ (ФРАНЦУСКА) ПОДИГНУТА ЈЕ ОД НОВЦА КОЈИ ЈЕ КАО ПОРЕЗ УЗИМАН ОД ОСТАВШТИНЕ СВИХ ПРЕМИНУЛИХ И ТО У ВИСИНИ ВРЕДНОСТИ ПОСТЕЉЕ У КОЈОЈ СУ ПРЕМИНУЛИ!

НАЈВЕЋЕ ЈАТО СКАКАВАЦА У ИСТОРИЈИ

СКАКАВЦИ КОЈИ СУ 1889 ГОДИНЕ ПРЕЛЕТЕЛИ ЦРВЕНО МОРЕ ЗАМРАЧИЛИ СУ ТЕРИТОРИЈУ ОД 2.000 КВАДРАТНИХ МИЉА

СМАТРА СЕ ДА ЈЕ ЈАТО СКАКАВАЦА БИЛО ТЕШКО 40.000.000 ТОНА

ЏОН ХАМОНД

ИЗ РАШФОРДА (САД) ИМАО ЈЕ 10 ДЕЦЕ УЧИТЕЉА И УЧИТЕЉИЦА

„ЛЕПОТАН“

ОВЧАРСКИ ПАС СУЗАНЕ ХОЛМС ИЗ СИДНЕЈА (АУСТРАЛИЈА) РАЗУМЕ 30 РАЗНИХ НАРЕДБИ

МЕТАЛНИ НОВАЦ

У ХАСИ (АРАБИЈА) ИМА ОБЛИК САВИЈЕНОГ ЕКСЕРА ТАКО ДА СЕ НА ЊЕГОВУ ПОВРШИНУ НЕ МОЖЕ УГРАВИРАТИ НИКАКАВ ЛИК ЈЕР БИ ТО БИЛО ПРОТИВ УЧЕЊА КОРАНА

КРОЗ РУЖИЧАСТЕ НАОЧАРИ

Посматрати свет кроз ружичасте наочари — значи не примећивати тамне стране живота. То се односи на људе. Али, шта би се догодило ако, рецимо, ставимо такве наочари кокошкама? Јапански одгајивачи живине

ставили су на нос — пардон, на кљун — свадљивим кокошкама и лошим носиљама наочари са „стаклима" од ружичасте пластичне масе. Гледајући једна другу кроз ружичасте наочари, свадљиве кокошке престале су да се међусобно гложе и почеле су да носе више јаја.

ТРИНАЕСТ ЈАЈА ЗА ДАН

У Јапану је недавно једна кокошка расе легхорн снела за један једини дан 13 јаја и тиме без сумње поставила светски рекорд међу пернатом живином. Када ју је њен садашњи власник купио у марту ове године, она је носила једно до два јајета дневно. У септембру месецу, међутим, ова вредна кока снела је 57 јаја, у октобру 73, а од 1. до 29. новембра 159 јаја.

ДА НЕ КВОЦАЈУ

Раније су у Чехословачкој, као уосталом и на целом свету кокошке квоцале. Међутим, сад је на предлог једног чехословачког биолога реше-

но да им се убризгају инјекције синтетичког хормона од кога оне престају да квоцају. Услед тишине која је због тога настала, носе већи број јаја.

НАЈСКУПЉА ПЕНЗИОНЕРКА

Вероватно „најскупља" пензионерка у Западној Немачкој је нека Аугуста Пал из Баден Бадена која ће овог дана прославити свој 106 рођендан. Слављеница, која сваког дана излази у шетњу са својом осамдесетогодишњом ћерком, остала је удовица још 1889. године. Била је удата за Франца Пала, интендантског саветника војних снага велике баденске кнежевине и од његове смрти, а то значи већ 72 године, она сваког месеца добија породичну пензију.

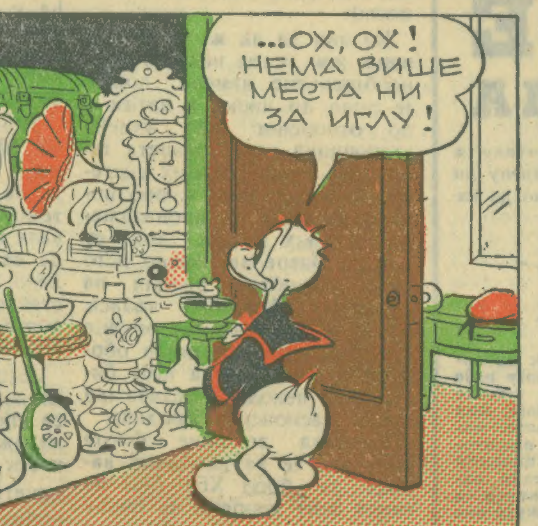

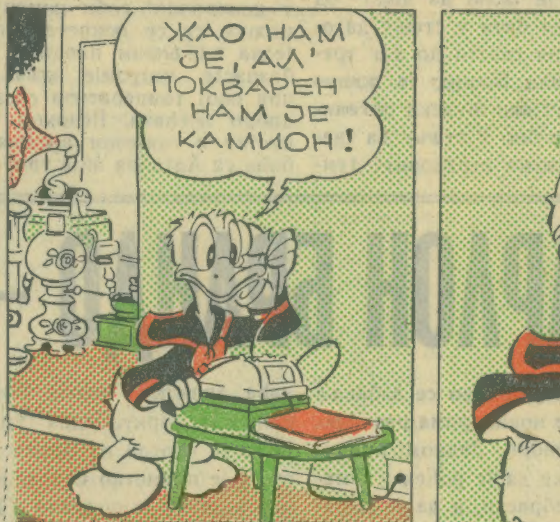

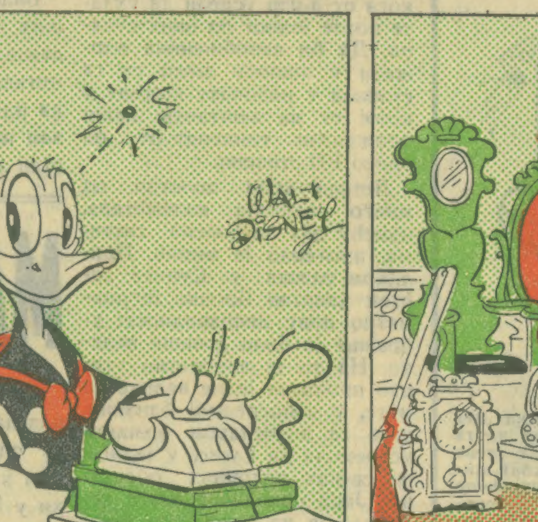

ДВА ВЕКА МИЛАНСКЕ СКАЛЕ

Милано може с пуним правом да буде поносан на свој музеј опере Скала јер је то један од најлепших и најинтересантнијих на свету.

Оно што посетиоцу одмах пада у очи јесте велики број успомена везаних за Вердија. Он је умро у Милану 1901. године а његова слава је присно везана за Скалу. То су оставци његове бесмртности: његовом руком писана партитура Реквијема коју отвореном придржава везана диригентска палица; затим његов сат, оригинал његовог „Тантум ерго", једно писмо у коме јавља свом издавачу да је завршио оперу „Отело" 1886. године. У једној витрини су и скице његовог лица у последњим часовима живота и последњи портре не колико тренутака после смрти.

Затим су ту и успомене на Росинија: његове наочари са златним оквиром

богато украшена наруквица, лепеза на којој су исписана имена свих његових опера, уговор за оперу „Севиљски берберин" од 26. септембра 1815. године као и њен либрето са примедбама аустријске цензуре. Ту је и текст његове „Мале свечане службе" коју је компоновао приликом боравка у Пасију.

Ове године се прославља стогодишњица Пучинијевог рођења и у спомен на њега ће бити изложени: његова посмртна маска, његове партитуре и једна мала статуа чији је подругљив израз можда насликао познати француски сликар Тулуз Лотрек.

Најзад, овде се налази 60.000 свезака у којима су позоришни архиви свих времена, свих земаља и свих репертоара.

ПОРЕЗ НА ГЛУПОСТ

Један предузимљив човек у Сан Франциску отворио је недавно међународни биро „за куповину и продају свега што је неопходно за чаролију и црну магију". У његовом бироу може се добити и дати у комисиону продају крв слепих мишева, длаке од слона, зуби носорога и томе слично.

Недавно је биро добио једну поруџбину са Исланда. Клијенту су били потребни: маст из мозга белог петла, сало од кита, пчелињи восак и прах с гроба стогодишњака. Разуме се да је поруџбина била достављена „брзо и тачно". Досад сопственик бироа, мистер Гејтс, није могао да изврши само једну поруџбину: да набави млеко дивље антилопе. У својим рекламама он с гордошћу истиче да његов биро никад досад није послао ништа што би могло да нашкоди нечијем здрављу. Тако је пре извесног времена био приморан да одбије једног веома „доброг муштерију" који је сваког петка одмах после поноћи куповао от ров од кукуте.

Посао иде добро: главне Гејтсове муштерије су филмске звезде и богати пословни људи из Холивуда и Лос Анђелоса.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ВАСИОНСКИ КРСТАШ

На далекој планети која се окреће око Алтаира откривена су разумна бића на истом степену техничког знања као и људи на Земљи

Васионски крсташ ХБЦ-7982 је напустио битку у близини Алтаира и пуном брзином се враћао ка Сунчевом систему. Тешког срца су капетан Бронкс и посада напустили своје другове који су се налазили у незавидном положају борећи се са васионским бродовима непознатих бића са друге планете која је облетала ово удаљено небеско тело.

Али наређења су била прецизна и строга: по сваку цену допремити јединог заробљеника на Земљу где ће научници да га детаљно проуче и пронађу најбоље средство којим би људи могли да се боре против ових интелигентних бића што спречавају човеку да даље продире у космос.

Прошло је више од сто наших година откако су људи пронашли да на удаљеној планети која облеће око Алтаира постоје не само разумна бића већ и да су стигла до истог степена техничке усавршености, ако не и веће него људи у сунчаном систему.

Наравно они нису могли личити на људска бића пошто су живели у условима који се потпуно разликују од ових на Земљи. Температура на планети „Два“ или како су је људи називали „Ватра“, била је за нас више него висока пошто се и у најхладнијим периодима спуштала на плус 80 степени Целзијусових, док је нормала била негде око 200 а понекад се пела и знатно више.

Бића која су насељавала ту планету могла би се представити као мали облаци згуснуте паре разних елемената који су се међусобно тако сјединили да им омогућавају делатност и мишљење.

Каква је тачно њихова цивилизација људи никад нису успели да сазнају нити би много разумели њихов начин живота јер се веома разликовао од њиховог али једно је било сигурно: ти облачићи паре су живели као посебне јединке и на свој начин су имали своју историју која се можда и није много разликовала од оне на Земљи. У тренутку када су их људи открили они су већ увелико знали да плове васионским простором и да освајају планете на којима су услови живота били погодни за њихово даље развијање.

Најчудније од свега је било то што су њихови васионски бродови споља доста личили на оне које је створила људска рука. Принципи летења кроз космички простор били су исти без обзира да ли ракетама управљају бића овог или оног облика, из једног или другог света.

Постојала је ипак једна разлика. Топлотни зраци које су људи углавном са успехом користили за наоружање својих бродова, показивали су се без ефекта према овим бићима навиклим на високе температуре али је зато оружје засновано на залеђивању које су они употребљавали против људи било чак пријатно пошто је више одговарало њиховој телесној температури, а за незнанце било смртоносно.

Ко зна да ли из неразумевања или услед неке за увек необјашњене намере, дошло је прво до чарки а затим и до отвореног рата између становника двеју планета тако удаљених сунчаних система. Људи су зато журно почели да раде на проналажењу ледених таласа, док су они са Ватре вероватно исто тако ужурбано радили на спремању убитачних таласа. За то време њихова оружја су била усмерена таман обрнуто и зато успеха није било, осим неколико судара њихових васионских бродова.

Команда земљине флоте сматрала је за необично важно да брод ХБЦ-7982 по сваку цену допреми на Земљу живог јединог заробљеника кога су људи успели да ухвате после једног од ових судара. Да би заробљеника одржали у животу људи су га ставили у нарочиту комору у којој су на вештачки начин одржавали температуру од преко 100 степени.

Летење кроз простор од много милиона километара, између два васионска система, протекло је мирно. Приликом уласка у Сунчев систем капетан Бронкс је приметио прву неправилност: убрзање је било сувише велико. На то је вероватно утицао пролазак једне велике комете, у непосредној близини, која се вртоглавом брзином устремила ка Сунцу у једном од својих редовних облетања. Јака привлачна снага деловала је на васионски брод и он је скренувши са свог курса пошао трагом комете. Сви покушаји да се ХБЦ-7982 скрене на нормалан курс остали су без успеха: брод је летео право ка Сунцу и није се могао усмерити ни ка једној планети поред којих су пролазили.

Остајало је само једно: облетети као и комета око Сунца али бар толико далеко да летилица не изгори. Искуство је говорило да нико живи још никад није прошао тако близу неког усијаног небеског тела.

Посада је са очајањем гледала како је њихов васионски брод пролетео кроз појас у коме се кретала Земља. Сваки покушај да јој се приближе био би само узалудно трошење горива. Летели су ка Венери. Капетан Бронкс је ужурбано рачунао — уз помоћ сва три електронска мозга на броду. Да ли је постојала могућност да се укључе у привлачну силу земљиног суседа? Ракета је по прорачуну морала да пролети релативно близу Венере. Али траке које су излазиле из мозгова говориле су да се у томе не би успело ни када би се употребило све гориво.

ХБЦ-7982 је пролетео и поред Венере. Остајао је још само Меркур. Између његове ледене стране и друге увек окренуте Сунцу, у уском појасу на коме је владала релативно сношљива температура, људи су имали неколико својих васионских станица. Али убрзо се показало да не постоји ни могућност да се слети на Меркур. Наставили су трагом комете право ка Сунцу.

Врућина је постајала све несношљивија. Сви уређаји за расхлађивање радили су али се жива у термометру непрестано пела.

Бронкс је знао да му једино још преостаје орбита око Сунца — да одатле помоћу сопственог убрзања и привлачне моћи комете опет изађе у слободну васиону и ту сачека неки брод-спасилац који су му преко радио-везе коју је стално одржавао са Земљом, обећали.

Термометар је показивао 60, 70, па и 80 степени. Само у командној кабини у коју се нагурала цела посада, температура се још одржавала на 60 али је и ту почела да се пење. Сунце је изгледало, иако гледано кроз црно стакло, као огромна ужарена лопта која је чекала да их прогута.

Људи су падали у несвест из које није било наде да ће се пробудити. Али требало је издржати до одређене тачке и тек онда испалити помоћне ракете које би их довеле у орбиту ван домашаја Сунца.

Било је јасно да нико од њих неће бити у стању да остане при свести до тог тренутка, али Бронкс је дошао на идеју: ако људски организам није био у стању да свестан издржи страховиту температуру постојао је неко на броду који је то могао, — заробљеник са далеке звезде.

Са последњом искром снаге допузао је до коморе у којој је био затвореник и откључао је. Остајало је још да овај схвати шта се догађа и шта треба да уради. А Бронкс није био у стању да му то каже — видео је само како облак прелази преко њега и губи се у правцу командне одаје, а онда је изгубио свест.

Следећих неколико сати био је прави пакао — онесвешћени људи су једва дисали. Ствари у унутрашњости брода су почеле да се усијавају, у контролној соби командне полуге су се покретале под једва видљивим пипцима облачасте материје која се при овој температури сасвим добро осећала. Великом искуству и снажном интелекту бића са Алтаира није требало много да схвати ситуацију и оно се прихватило команди.

Управо кад је требало испаљене су помоћне ракете и брод је ушао у жељену орбиту. Незнанац са другог света спасао је оне који су га заробили, спасао је непријатеља који га је водио у нешто горе од смрти у ужареном Сунчевом ждрелу.

После много сати када се Бронкс почео враћати свести „неман са Атлаира“ је опет седела у својој комори пошто је за њу температура постала опасно хладна. А ХБЦ-7982 се кретао сигурним курсом према Земљи.

Док се посада спремала за слетање Бронкс је дуго стајао пред комором заробљеника и размишљао шта би се могло учинити да овај луди рат једном буде прекинут у име нечега што би се можда могло назвати солидарношћу разума у космосу.

ЗАБЛУДЕ О ЖИВОТИЊАМА

Многобројне легенде, исто толико измишљене колико и старе, постоје о извесним животињама. Често, док стигну до нас ми их примимо као истините јер и не помишљамо да их проверимо.

Прича да бик распознаје црвену боју није тачна, јер он уопште не разликује боје. Кад су пред биковима махали зеленим плаштовима уместо црвеним они су исто тако насртали, јер покрети, а не боје раздражују ове животиње.

Дуго се веровало да даждевњак може да прође кроз пламен а да не изгори. Ова легенда вероватно потиче из давних времена јер се даждевњак налази на грбу града Авра како почива на пламену. Легенда је наравно нетачна: даждевњак је обичан водоземац који се храни инсектима и црвима.

Иако слон има дуг век није истина да га његов инстинкт тера да, кад осети крај живота, пође на одређено место, „гробље“ слонова. Ако се и нађу закопане кости слонова то су вероватно остаци животиња које су урођеници побацали после лова.

Још од Сен-Санса, француског композитора, добро је позната у музици песма лабуда. За невољу — лабуд не пева, још мање у моменту своје смрти. Дивљи лабуд из Европе има прилично леп, јак глас који није непријатан за слушање. Вероватно да је по њему и настала ова легенда.

За мунгоса се верује да је имун према змијском отрову. Али то није тачно. Мунгос се лако припитомљава и користи за уништавање пацова, мишева и змија. Али страдаће сигурно од змијског отрова ако гмизавац буде бржи од њега у борби. Пошто је мунгос обично бржи родила се легенда о његовој имуности

МАРЛОН БРАНДО — РЕЖИСЕР

Марлон Брандо се забавља кад даје новинарима различите одговоре. Једном приликом каже да је рођен у Омахи у Небраски, и да је одрастао у Илиноису, што је у ствари тачно, а другом: да је одрастао у Бурми.

После стажа у војној школи он је ушао у филмски свет а затим је тек почео да похађа драмску школу Воркшоп у Њујорку. Једна турнеја га је одвела на Бродвеј и ту га је приметио Стенли Крамер који му је понудио и прву улогу у филму „То су били људи“. Тумачио је парализованог човека а да би што боље проучио улогу, провео је пуне четири недеље у једној болници.

За десет година своје филмске каријере Брандо је играо разне улоге и постао велики глумац

После успеха овог филма долази нови „Трамвај звани жеља“; затим „Вива Запата“ коме је претходио „Јулије Цезар“ где је играо Марка Антонија и многи други.

Запрепашћујуће је како се Брандо уживљава у сваку улогу. У филму „Освета са два лица“ који он режира сарадник му је Карл Малден. Он о њему каже:

— Марлон има талента и храбрости. Можда више храбрости него талента, а поред тога и одличне нерве.

Око себе је углавном окупио непознате глумце: Карла Малдена, Пину Пелисер, звезду мексичке телевизије и Кети Жирадо, такође Мексиканку коју је пре десет година открио Луј Бинуел.

У филму „Освета са два лица“ Брандо игра главног јунака Риа кога издају саучесници. Рио је рђав човек али ће, пролазећи кроз многобројна искушења, постати бољи. На свом путу срешће поштење, храброст, част и љубав.

Понекад равнодушан, Марлон Брандо уме да буде и суров. Ове супротности свог карактера он овако објашњава:

— Новац, сам по себи, не представља ништа, али му се мора дати улога и важност: у Холивуду је он мерило вредности. Зато ме новац гура да сазнам шта сам.

ТАЈАНСТВЕНИ КЊИЖАР
РАСЦИЈАН

За Марију Терезију дела Русоа и Волтера била су страшнија од напада Турака »Робинсон Крусо« и »Ојленшпигел« на списку забрањених књига. Непознати »кријумчар« — Србин

За време Марије Терезије, аустријске царице, пре свега се настојало да њени поданици буду богољубиви, одани католици. Сваки поданик је морао да испуњава своје верске дужности. Кад би неко, на пример, дошао у Беч и потражио конак, домаћин му је одмах подносио хартијицу са упитником: које си вере, да ли имаш потврду кад си се исповедио и где.

Такав упитник морао је да испуни и Доситеј Обрадовић када је 1771. дошао у Беч.

Делима француских, енглеских и немачких писаца најстроже је био забрањен улазак у аустријску царевину. Господарица милиона поданика страпела је од дела Русоа, Волтера, Лесинга више него од напада Турака на јужне границе њеног царства. Сви књижевници и филозофи века просвећености за њу су представљали анархисте који раздељају душу њених поданика. Због тога је настојала да ни једно њихово дело не продре у земљу. Само изузетни људи, поуздани племићи, и мали број људи од науке — смео је да чита дела напредних европских писаца и филозофа. Па и ови су морали да се пред властима обавежу „да ни једном речју никад никоме неће саопштити шта су у тим књигама прочитали".

Познато је да римска црква већ неколико векова води свој списак забрањених књига, тако зовани индекс. У тај списак је брижљиво уношена свака књига за коју се сматрало да штети не само хришћанству већ политичкој моћи римског папе. Највећа и најхуманија дела стављена су на тај индекс, што значи да су прокажена и да сваки верник ове цркве ако их прочита, „за вечна времена губи рајско насеље и бива проклет". То данас изгледа смешно, али пре једва 150 година безброј је слободоумних људи страдало баш због тога.

У Аустрији је било још и горе. Не само што је у царству Марије Терезије строго важио списак прокажених књига римског папе, већ је она наредила да се и друга дела забране. Тако је настао посебан каталог књига забрањених за њене поданике. Први пут је изишао 1754. године и дописиван је све до 1780. до њене смрти.

Дворска цензура је ишла тако далеко да је чак и овај каталог забранила, јер се бојала да ће из њега поданици, бар по наслову, сазнати шта се у слободном свету штампа. Међу прокаженим књигама у каталогу биле су на пример књиге: Робинсон, Лафонтенове басне, новеле од Бокача, романи Филдинга и Стернеа, чак и Лутеров превод Светог писма, Тил Ојленшпигел, дела Лесинга и стотине других, тако да је њихов број око 1771. године износио четири хиљаде. За онога ко их је читао, односно код кога би се затекла нека од њих биле су одређене најстроже казне.

Па ипак, те књиге су прелазиле границе и налазиле пут до аустријских поданика. Власти су често узалуд трагале за „књижним злочинцима", које су, кад их нађу на јавним местима по варошима кажњавали, а књиге спаљивали.

Један од најактивнијих „кријумчара" забрањених књига био је неки, никад откривени, Расцијан, што значи Србин. Знало се да постоји, да свуда протура књиге, да има и више помоћника, али ко је он — остала је тајна. Изгледа да је имао и добре везе, или бар довољно новца да подмити оне који су цензурисали књиге. Све што би дворска цензура забранила, секло се из књига, читава поглавља, по десетине сумњивих страница, и бацало. Тајанствени Расцијан растурао је баш те делове који су били најинтересантнији.

Постоје сведочанства да је он забрањену књигу успевао да пренесе преко границе и пре него што је цензурисана. Њега помињу писци из времена Јосифа II као једног од најзаслужнијих растурача напредне књижевности у Аустрији. Али му име нико не зна.

ЂАЦИ возе ђаке

У држави Северна Каролина у Сједињеним Државама донета је одлука на основу већ стечених искустава, да ученици између 16 и 18 година могу да возе школске аутобусе. У овој држави сваког дана 600.000 ученика превози се аутобусом од куће до школе и натраг.

Љубитељи овог експеримента тврде да су ови млади возачи, мушкарци или девојке, веома пажљиви и опрезни. Пре него што стекну возачку дозволу за аутобус они похађају специјалне курсеве са теоретском и практичном наставом.

Аутобуси који возе ученици развијају максимално 50 километара на сат тако да кад је искључена могућност већих брзина отпада и главни узрок несрећа на америчким друмовима.

Ђаци-шофери не само да обезбеђују сигуран превоз својим друговима и другарицама него за свој „позив" добијају месечно и 25 долара. Али поред вожње они морају и да перу кола и сваког дана да контролишу у гаражи да ли сви делови добро функционишу.

WALT DISNEY БЛИЗНАКИЊЕ

ПАМИР — КРОВ СВЕТА

Памир, или како се назива: кров света — све доскоро био је неприступачан крај у коме су људи једва таворили. До пре четврт века преко клисура су постављени мостићи — од прућа преко којих је с муком прелазио и човек а о запрегама није могло бити речи.

Неки кинески путник који је крајем седмог века прошао кроз Памир забележио је: „Земља је пуна соли и прекривена камењем. Жита и поврће не расту, трава такође, а дрвеће је веома ретко. У тим пустињама нема никаквих знакова да човек живи".

Неки руски писац је о Памиру написао ово: „Неизвесно је где се налазио тај крај, као и ко је живео у њему. Ништа није било познато о овој земљи и нико чак није знао ни њено име".

Колика је заосталост владала на „крову света" сведочи и податак да је пре педесет година обрађивано само 3.500 хектара, што чини једва половину процента површине целог Памира. Зато није никакво чудо што Памирци већи део године нису имали жита. Њихову основну храну је чинила једна врста планинске јагоде-тутптиха. Њу су претварали у брашно и од њега правили хлеб. Али ни овог „деликатеса" није увек било, па су се зато већином задовољавали корењем и лишћем.

Данас то представља прошлост које се сећају углавном стари становници. На памирским пољима сада расту жита и пољопривредне културе које раније нису уопште успевале.

Пшеница се одомаћила и жетва је често богата. Поред житарица гаји се у великим количинама и кромпир. Савремена пољопривреда захтевала је увођење модерних метода за обраду земље. На Памиру, где је и сточна запрега била права реткост сада раде тешки трактори гусеничари. А да би се обезбедило усевима довољно влаге, изграђују се канали за наводњавање. Десетине геолошких екседиција прелазе корак по корак преко планинских ланаца, гребена, глечера и брзих река и траже у недрима Памира драгоцено рудно благо. Крај који је некада био мало познат и готово ненасељен постаће, благодарећи рудном благу, један од великих индустријских рејона.

ДОВИТЉИВИ ТРУБАЧ

У најкритичнијем часу црногорски трубач Вукановић обмануо је Турке одсвиравши њихов знак за одступање

Нашим народима је било од вајкада предодређено да се у сваком боју за слободу и независност сударају с десетоструко јачим непријатељем. Па ипак су наши људи и из тих борби најчешће излазили као победници. Изванредна сналажљивост и довитљивост наших бораца помагале су им у најтежим часовима. О томе говори и један пример из раније историје црногорског народа.

У боју за Тријепче у Пиперима 7. септембра 1875. године Турци су располагали са десет батаљона низама, 3.000 башибозука и 2.000 зејбека, добро наоружаних и за оно време снабдевених свом потребном опремом. Црногорци су, међутим, имали свега четири слабо наоружана и оскудно опремљена батаљона. Усто су Турци имали артиљерију — двадесет топова, а Црногорци само два — и то и за оно доба жалосна топчета.

У почетку боја црногорска војска је имала на фронту само два батаљона, која су пуна три часа одолевала бесним нападима Дервиш-пашине војске. Али чим су пристигла појачања, батаљони цетињски и његушки, борци су извршили силовит јуриш.

С пушком у левој, а голим ханџаром у десној руци, не водећи рачуна о сопственим губицима, Црногорци су, као ураган, насрнули на непријатеља и одбацили га на нешто слабије положаје. Међутим налету је недостајало довољно снаге, нарочито у оружју, да би се непријатељ потукао до краја...

Наступио је тајац, уобичајен између две борбе, затишје пред буру. Био је то онај критични час и за једну и за другу војску када ни снага, па ни јунаштво, тренутно нису били одлучујући чиниоци.

У критичном часу, судбину боја је решио један домишљен — обичан, припрост човек, трубач Божо Вукановић, који је одлично познавао све трубне знаке турске војске. Наједном му је синуло кроз главу: „Сад могу обманути Турке...“ Најпре је одсвирао „знак пажње“ за турске трубаче, а потом команду „на лево круг“. Турски трубачи, сви до једног, одмах су пренели команду, понављајући је неколико пута...

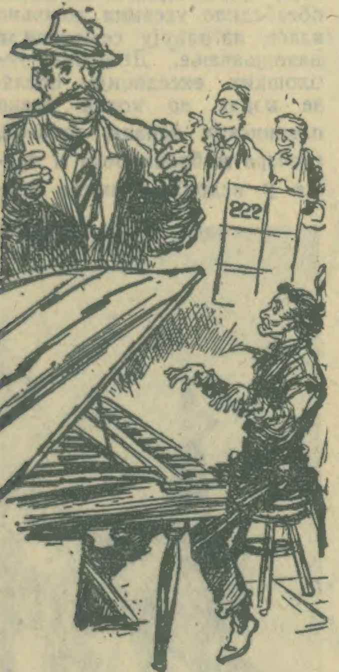
У јединицама турске војске дошло је до праве панике. Дословно извршавајући „наредбу“, војници су окренули леђа фронту и почели безглаво да беже ка хладној реци Зети... Видевши то, Дервиш-паша је издао наређење батаљонима у резерви на десној обали Зете, да одмах отворе ватру на јединице које безразложно одступају...

Избезумљени ситуацијом у којој су се нашли, а и иначе преморени и уплашени, низами, зејбеци и башибозуци почели су да бацају оружје, бежећи куд који, само да спасу главу. Црногорски борци су наравно искористили панику: у стопу су гонили непријатеља, секући немилице све које су пристигли.

Захваћени паником и масовним бекством Турци нису били у стању да организују прелаз преко моста, већ су безглаво почели да скачу у валове надошле Зете и Мораче, који су их немилосрдно одвлачили у смртоносне вирове и пећине. Само у кориту и на обалама Зете нађено је после боја, око 3.000 лешева турских војника, док их је од положаја до обале било исечено преко хиљаду.

ЧУДНИ РЕКОРДИ

Не прође дан а да се у листовима не појави вест да је неко поставио овакав или онакав рекорд. У спорту су рекорди нешто свакидашње. Међутим, у многим случајевима стиче се утисак да се рекорд постиже не из жеље за неким стварним усавршавањем, већ чисто ради — рекорда. Постићи рекорд значи за неке људе постати први, потиснути све остале, макар та слава трајала свега неколико дана.

Немац Хајнц Арнц сваке године појави се у јавности да би објавио како је спреман да обори свој сопствени рекорд у свирању на клавиру који је поставио претходне године. Наиме, Хајнц Арнц је светски рекордер у свирању на клавиру. Досад га још нико није победио. Да нас не разумете погрешно. Он није рекордер у добром свирању јер се такви рекорди и не могу поставити, већ у томе што најдуже може да свира. Последњи пут издржао је за клавиром 223 часа и 15 минута. Свирао је, боље рећи лупао по диркама, без престанка 9 дана и ноћи и још 7 часова.

И сликар Волфганг Ерлеман је рекордер своје врсте: слика најситнијие слике на свету. Мада уме да ради добре, нормалне слике, он се „специјализовао“ за минијатурне слике које мора да слика помоћу увеличавајућег стакла и четкицом која има само једну длаку. Неки његови портрети нису већи од једног квадратног сантиметра. Портре некадашњег аустријског министра председника Хојса има димензије 4 са 5 милиметара. Са Ерлеманом се могу такмичити само сликари минијатура и „ситнописци“ са Далеког истока који танком иглом исписују побожне изреке и молитве на зрнима пиринча.

Иако дугачки бркови већ одавно више нису у моди, има људи који с поносом тврде да су рекордери у томе. Вилхелм Ролеф из Келна убеђен је да су његови бркови најдужи на свету. Њихова дужина измерена је недавно пред сведоцима и званично потврђена: од једног краја до другог они износе 57 сантиметара. Међутим, овог рекордера муче приче да у Бомбају живи неки старац чији су бркови дугачки 187 сантиметара. Ролеф се теши тиме да за рекорд бркајлије из Бомбаја нема „званичних“ доказа.

За рекордима не теже само појединци, већ и разна велика предузећа, па и читаве земље. Ту су у питању рекорди који су постигнути захваљујући техничком напретку.

Стуб телевизијске антене у Оклахома Ситију висок је 480 метара и представља највишу грађевину на свету. За њим по висини долази Емпајер стејт билдинг са 381 метром, док треће место заузима телевизијски стуб у Токију са 333 метра.

Највећи хотел на свету налази се у Чикагу. Он има 3.000 соба, 36 спратова, 25 лифтова и 75 телефонисткиња.

Најдебље уже на свету израђено је у Глазгову за неку изложбу. Оно има у пречнику 30 сантиметара и може да издржи оптерећење од 100.000 килограма.

Највише деце до данашњег дана имао је некадашњи марокански султан Мулаил Исмаил који је умро 1727. године. Он је иза себе оставио 548 синова и 340 кћери. У његовом харему, сваких 20 дана био је по један „срећан догађај“.

ТРОЈИЦА
ПРОТИВ ТРИ ХИЉАДЕ

Два партизанска пушкомитраљесца и један бомбаш извршили су препад на четнички логор да би својој бригади омогућили прелаз преко Пиве

— Одлазимо! — рекао је Сава Јелић забацујући ремник пушкомитраљеза преко рамена. — Пожурите — позвао је своје другове пушкомитраљесца Мињу Радовића и бомбаша Душана Вуковића. — До логора ћемо заједно...

Миња се осмехнуо и подижући руку дао знак да је разумео исто као и бомбаш.

Тихо попут сенке сва тројица су нестали у помрчини. Задатак који су имали да обаве био је више него тежак, на први поглед неизводљив. Нико им га не би поставио да га нису одредили сами, без знања својих старешина.

Тог јунског дана 1943. њихова бригада, Четврта пролетерска, налазила се у селу Пишће. Предвече, у први сумрак, под заштитом ноћи комора и рањеници су кренули ка реци Пиви. Журили су да до свануће пређу на другу обалу како их сутра, ако прелазе реку по дану не би тукла непријатељска авијација. Требало је журити и због тога што је те вечери стигло обавештење да је у Добром Долу на Дурмитору, заноћило две три хиљаде а можда и више четника. У свануће се могао очекивати њихов напад, ако дотле и последњи борац не премости реку.

Упркос журби и свесрдној помоћи мештана већ на почетку се видело да савлађивање реке неће ићи лако. Прелаз преко висећег моста успоравали су лоши и стрми прилазни путеви и мркла ноћ.

На сат два пред свануће још ни пола бригаде није прешло на другу обалу. Било је очевидно да ће их дан ухватити на реци.

— Тада су два пушкомитраљесца, Сава и Миња, и бомбаш Душан самоиницијативно решили да у зору изврше препад на четнички логор, унесу у њихове редове пометњу и тиме одгоде удар у леђа оним деловима бригаде који се још затекну на десној обали Пиве.

Ризичан план

Њихов план је био више него ризичан: требало се нечујно увући у четнички логор и из близине, са разних места, изненада засути њихове војнике митраљеском ватром. Бомбаш је у том тренутку имао да баци бомбе и да гађа из пушке. Притом су сва тројица имали да командују као да за њима иду пролетерски батаљони.

У сусрет четничком логору, где је било више хиљада војника, пошла су три добровољца. После више од једног сата застали су на брду изнад Доброг Дола. Доле су пламсале многобројне ватре, а око њих дремали војници, опасани широким реденицима, стиснути један уз другог.

Митраљесци су одабрали две најјаче ватре, а бомбаш је требало да нападне било коју групу.

Одлазећи сваки свом циљу, обазриво су заобишли четничке страже и пузећи примакли се на неколико корака до ватре. Било је мирно. Нико ни да закашље. Неки су још спавали чврстим јутарњим сном, а други су ћутке набацивали грање на ватре.

Разбијена војска

Лежећи у малом удубљењу Сава је управио митраљеску цев ка ватри. Притегао кундак и повукао обарач. То исто учинио је и Миња из свог заклона на неких стотину метара даље. Рески рафали су пресекли тишину, а планину је потресла експлозија.

Четнички логор се намах ускомешао. Буновни војници су поскакали не знајући у први мах шта се дешава и шта да чине. Још већу забуну су унеле команде:

— Први пролетерски, јуриш!...

— Други пролетерски, напред!...

— Трећа чета за мном!

Бежећи у нереду без циља четници су се у помрчини сударали и пуцали једни на друге мислећи да је непријатељ.

У забуни која је настала међу четницима, један од њих је налетео на Саву и не гледајући ко је пред њим, сав уплашен питао:

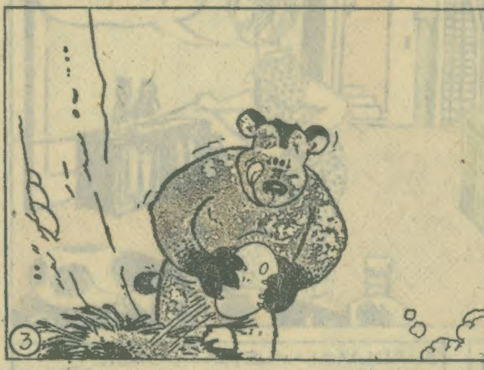
— Јесу ли нас опколили?

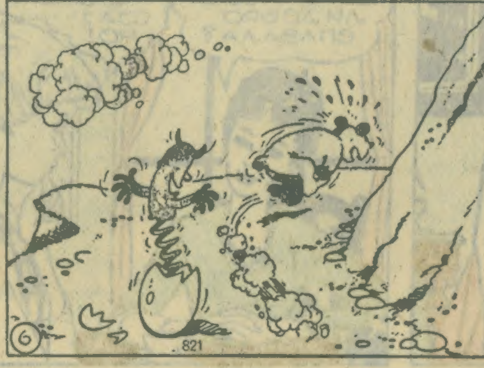
— Нису — одговорио је Сава — сада нас управо опкољавају.

У долини је кључало као у котлу, а три пролетера су пошла натраг. Сат касније, кад је већ почело да свиће, стигли су у Пишће, међу своје, а они су се управо спремали за прелазак преко Пиве.

МАЛО СМЕХА

РОМАН ВЕЛИКИХ ГРАДОВА

Најнасељенији градови нису истовремено и највећи по пространству. Највећу површину има град Кируна а свега 25.000 становника. Токио ће ускоро имати 27 милиона житеља. Њујорк никад није био највећи град на свету

Модерне линије Бразилије — нове престонице Бразила

Пут од Стокхолма за Нарвик пролази кроз најслабије настањене и најбеспутније крајеве Европе. У пустињи мрких брда која украшава само још по која бреза, и баруштина северно од поларног круга лети царују муве и комарци. Једва после пола сата експресом наилази се на љупке кућице које се крију иза огромног натписа: Кируна. То је име најраспрострањенијег града на свету који захвата површину од 13.181 квадратног километра, што га чини седам пута већим од Лондона, а ипак има само 25.000 становника, односно на једном квадратном километру по 1,8 становника.

Кируна је варош која ће једног дана можда постати највећи руднички-индустријски центар света. Између два брда најчистије гвоздене руде на свету налази се декретом створен 1948. године Кируна — центар, административно средиште из кога се организује највећи извоз ове руде.

Бразилија је по пространству други град на свету: има површину од 5.850 квадратних километара и 120.000 становника. Бразилска престоница створена је административним декретом председника Кубичека 1956. године мада је њен камен темељац постављен још 1922. године. Попут древне Александрије и Антиохије у Сирији, Бразилија се гради око средишног проспекта у облику крста. Главна улица која представља дужу осу крста и кичму града, води од вештачког језера на југоистоку до станице на северозападу. Та величанствена авенија дуга је шест километара и широка 350 метара! Према њој чувена париска авенија Јелисејска поља, дугачка два километра и широка 70 метара, представља само уличицу.

Трећи град по пространству, са свега 40.000 становника, јесте аустралијска престоница Канбера која се простире на површини од 2.499 квадратних километара. Основана је 1903. године декретом да би окончала стално ривалство између полумилионских аустралијских метропола Сиднеја и Мелбурна. Парламент је изабрао степско земљиште у унутрашњости континента и одредио да се ту подигне главни град. Први камен је постављен 1913. године а парламент се преселио у Канберу 1927. године.

Судбина градова створених декретом не мора увек бити независна. Вашингтон и Петроград (данас Лењинград) су и поред тога постали милионски и напредни градови.

Први град створен декретом још 3.000 година пре наше ере био је Мохенџо Даро у Индији. Улице су се у њему укрштале под правим углом а све грађевине подигнуте су по плану као у радничкој вароши Кахун коју је фараон Сеострис II основао 1890. године пре наше ере. И у Вавилону су се изван кварта храмова улице секле под правим углом. Према плановима античког урбанисте Хидодамоса грађени су градови Милет, Пиреј и грчка колонија Турии у Италији. Тако су исто изграђени и Манхајм 1698. године, центар Петрограда и многи амерички градови.

Али најмногољуднији градови су настали природним путем, нарастањем насеља подигнутих на саобраћајним, привредним и географским чвориштима земаља и континената. Скоро хиљаду година, између 1700. и 700. године пре наше ере Вавилон је био најнасељенији антички град. Кад је био на врхунцу просперитета имао је 150.000 становника. У шестом веку пре наше ере у Ниниви у Асирији живело је 120.000 становника а Вавилон је између 600 и 400. године пре наше ере бројао 350.000. Главни град селџучког царства имао је између 300. и 150. године пре наше ере 600.000 становника, а Рим, у периоду од 150. године пре наше ере и 350. године после наше ере — 1,100.000 становника. У Цариграду је између 350. и 800. године живело 700.000 душа а у Баграду између 800. и 900. године око 750.000. Ангкор у Камбоџи је око хиљадите године имао 1,500.000 становника, Ханг Чеу у Кини између 1100. и 1300. године 2,000.000, Пекинг између 1300. и 1850. године 2,550.000 становника.

Најмногољуднији савремени град је Токио у чијем званичном градском атару живи 9,7 милиона становника док их у ширем дистрикту има и 20 милиона. Други град је Лондон са 8,4 милиона становника. Њујорк долази на треће место са 7,8 милиона мада са предграђима достиже 15,1 милиона житеља. Али он има површину од 6.762 км² што је четири пута више од Лондона. Јапански демографски стручњаци су израчунали да ће Токио ускоро имати 27 милиона становника.

Иза ове три џиновске метрополе долазе: Шангај са 7,4 милиона становника, Москва са 5,8 милиона, Калкута са пет, Бомбај са 3,6, Чикаго и Сао Паоло са по 3,5 милиона итд. Рачуна се да постоји 115 вароши са по више од милион становника али само у 78 живи преко милион људи у њиховом ужем градском простору.

У многим земљама долази до стапања милионских градова који само још због историјских традиција задржавају своја посебна имена али у ствари се градска насеља нигде не прекидају. То су прави џиновски градови са по неколико десетина милиона становника. Између Дуизбурга и Дортмунда у Немачкој сјединило се 16 градских насеља која заједно имају 4,1 милион становника. Манчестер се сједињује са Ливерпулом на западу и Лидсом на североистоку и имају 5,1 становника. Троугао Каиро—Александрија—Порт Саид у Египту образује џиновско градско насеље од 13 милиона становника. На читавих 650 километара: Бостон — Њујорк—Филаделфија—Вашингтон у САД ланац куће се нигде не прекида. На тај начин је настала агломерација од 35 милиона становника. Сличан је случај и са индустријском градском зоном Чикаго—Питсбург—Кливленд—Детроит. Ако се пође од Њујорка 150 километара било у ком правцу нигде се не може наићи на комад земљишта без зграда. Највеће градско насеље на свету простире се између Њу Делхија и Калкуте на Гангу са 70 милиона становника.

ЖИВОТИЊЕ ХЕРОЈИ

— »Дикинова медаља за храброст« и »Звезда Пацифика« установљене су у другом светском рату — за животиње

У другом светском рату животиње су биле сарадници борбених јединица више него икад. Нема државе у чијој се ратној архиви не налазе подаци о подвизима голубова и паса. Чак су и пчеле биле „ангажоване" за преношење тајних војних порука. Захваљујући напретку у снимању микрофилмова обавештајци су достављали своје извештаје помоћу сићушних снимака прилепљених уз тело специјално тренираних пчела.

Пчеле су прелетале ватрене положаје а нико их није могао ни видети акамо ли ранити. Због брзог лета, који може да достигне 60 км на сат, биле су врло експедитивне „писмоноше". Па ипак, и поред свега, оне нису равне голубу писмоноши из два разлога: не подносе хладноћу и неупотребљиве су зато зими, затим, ако лете преко брдовитог земљишта често губе оријентацију и не стигну на жељено место.

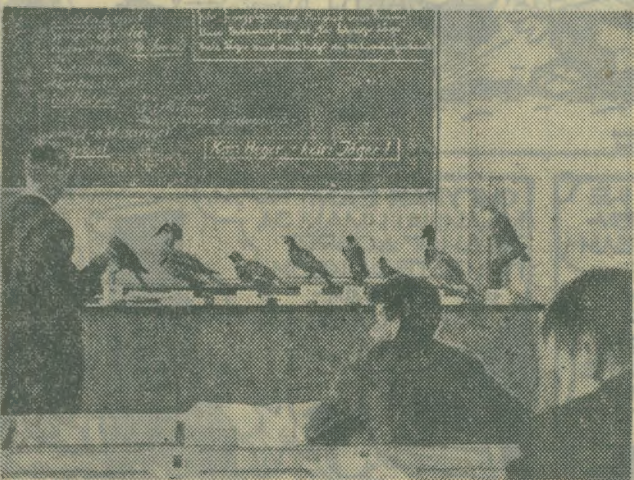
Ветеран бојног поља је, ипак, голуб. Наука још није стигла да објасни његов инстинкт који му омогућује да се и са више од 1000 километара врати у свој голубарник. Недавно је у Лондону одржана изложба разних врста голубова који се у доба рата „примају" у борачке јединице. Њихова сабраћа су у другом светском рату учинила небројене услуге савезничким трупама, а неки од њих су одликовани Дикиновом медаљом. Британска армија је установила ово одликовање искључиво за одавање признања „помоћним борцима".

Међу носиоцима Дикинове медаље налазе се три аустралијска голуба којима је указана почаст после смрти. Церемонија одликовања одржана је у граду Канбери у присуству многих грађана. Наравно да оваква одликовања нису упућена само животињама које су неразумне, већ још пре њиховим одгајивачима па и оним људима који имају смисла за дресирање — како би се на њих деловало да се томе и посвете.

Вучјак — ратник

Један голуб писмоноша је имао 1943. да однесе три важне поруке из Француске у Велику Британију. Изнад Ламанша захватила га је јака бура тако да није стигао на одређено место. Четири године касније, играјући се на тавану једног срушеног хотела у граду Истбурну, неки дечаци су нашли његов скелет. Да се око његове леве ноге није налазио прстен са цевчицом, деца не би ни обратила пажњу. Пошто су метални део предали властима, утврђено је да су се унутра налазиле важне поруке француских партизана.

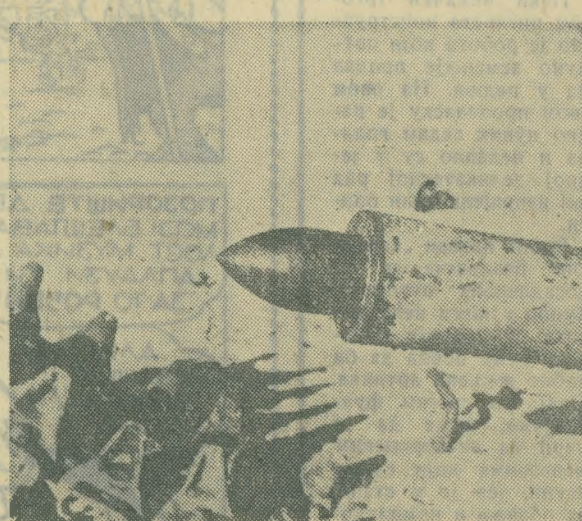

ЛОВЦИ У ШКОЛСКОЈ КЛУПИ

У многим кантонима Швајцарске уведени су још одавно испити за ловце а у главном граду Берну тек 1952. године. Сада су основани курсеви и по другим местима у унутрашњости.

Какав смисао имају ови курсеви и испити за ловце? Добијање права на лов поред многих лепота доноси и велике обавезе: треба водити рачуна да се здрав и слободан животињски свет сачува. Стога ловац не сме да пуца по сваку цену и на све што му наиђе под пушку. Људи, који немају осећања према животињама и који су завидљиви на туђ успех па по сваку цену желе свој, не могу бити прави ловци. Зато на једној табли у учионици за ловце у Берну стоји написано: Ко није чувар — тај није ни ловац.

Испити, чврсто успостављени, у ствари су једино успешно средство које од страсних ловаца тражи да потпуно овладају својим занатом: да добро пазе и дресирају своје псе и познају посебно сваку животињу, као и да рукују одлично оружјем, а погођену дивљач одмах да спасу болова тиме што ће је убити.

»ЗАРОБЉЕНО« ЗРНО

Прошло је пет година откако је Синајем протутњала агресија али њени трагови ни до данас нису избрисани. Остала су згаришта кућа, изровани асвалтни путеви, остаци оруђа... Један од таквих видљивих знакова, који и данас подсећа случајног пролазника на те дане, јесте и ова појединост на фотографији.

Непознати, безимени артиљерац у тенку, који је бранио своју земљу од завојевача, повукао је обарач. И зрно је полетело кроз цев. Међутим, као што се види на фотографији, она је застала баш у најкритичнијем часу — на устима цеви.

Тенк је зато постао готово безопасан. Остали су му били само митраљези. Али, да ли је за њих било муниције? На то питање неће никад и нико одговорити јер је храбра посада тенка, пошто се нашла у опасности да буде заробљена, уништила и себе и тенк...

Остали су само делови који се виде на фотографији — да пролазнике подсећају на једно јунаштво, а стручњаке подстичу на размишљање: зашто је зрно гранате остало као вечни „заробљеник" челичне цеви.

РАЂАЊЕ И СМРТ ЦИКЛОНА

Ко једанпут доживи циклон, не налази мира до краја живота

Између снажних пасатских ветрова северног и јужног Атлантика простире се појас тропа који захвата Гујану. То је тиха област, али у њој никад нема мира. Тишина прикрива буру. Из дана у дан море се једва таласа на слабом ветрићу. Понекипут задрхти, повремено пљусне кишица. Тако пролазе тихо и мирно недеље. Али, једног дана се догоди оно најгоре.

Топао ваздух, пун водене паре, споро се диже изнад океана а њега смењује хладан ваздух. Испочетка то се не примећује. Касније, ваздух је све гушћи, водена пара видљивија и она се пење изнад мора као дим са огњишта. Окрећући се око своје замишљене осовине, Земља врши утицај на овај тешки ваздух и он почиње да се ковитла у виду спирале, око потпуно мирног средишта. Уколико се више пење, ваздух се хлади и водена пара се претвара у кишне капи.

Све снажнији ваздушни стуб окреће се у месту као чигра, а с времена на време избочи се унапред или уназад. У једном тренутку крене на запад. Прво споро, па све брже, као бујица: ураган се родио.

Негде крај обале удари мора почињу да се смирују: раније брзи и лаки постају сада тешки и спори. Дугачки таласи, који долазе са хоризонта, падају као у неку дубину и одјекују као да се ломи лед. Небо је ведро, светлуцаво, а неколико цирусних облака блеште као да су од седефа. То вече сунце ће се спустити иза хоризонта свечаније но ранијих дана.

За то време посада на путничким и теретним бродовима запазиће пад борометра и немирно море.

Ујутру ветар не дува више с пучине, већ са копна. Међутим, то није уобичајени суви ветар, пун мириса трава и прашине, већ тежак и влажан, пун соли која на уснама оставља горак укус.

Небо више није чисто — покрива га млечна магла која постаје све гушћа и жућкаста. При заласку сунца небо је ишарано наранџастим и црвеним пругама необичног сјаја.

Ваздух изнад мора почео је да бруји и да подрхтава. Тамна маса се приближава, а таласе, шибане кишом, ваља и подиже ветар како он хоће. Облаци се ковитлају све брже и нагло се приближавају праћени далеком пуцњавом.

Летећи ниско, готово додирујући пенушаво море, један авион чија крила подрхтавају, шаље обично поруку онима на обали.

На земљи, један човек прима поруку и означава на цртежу чвор буре. Окреће антене радара у том правцу. На екрану види како изгледа пројекција централне депресије са својим многобројним огранцима који се увијају као пипци хоботнице.

Са приближавањем непогоде ваздух је имао све тежи притисак. Не знајући зашто, људи су осећали како им срце јако куца. Постајали су нервознији, све неспособнији за рад, обузимао их је страх. Уосталом, реч ураган долази од „хурикан“, што на језику караибских Индијанаца значи „зао дух“.

Олујни стуб окреће се око себе брзином од 150 км на сат. Основица му је као грамофонска плоча која се обрће лудачком бризином док му је горњи део повијен и следи кривину земље. У целини, олујни стуб се лагано помера, око 12 морских миља на сат.

На копну је опет пало нешто кише, па је почело разведравање. И сунце је извирило, али само пола сата и баш кад су људи помислили како ће им лакнути, на хоризонту су се појавили нови облаци који полако освајају небо. Ветар се поново јавио, постајао бржи, достигао брзину од 250 км на сат. Почео је да бесни: савија велика стабла до земље, чупа их и одбацује. Као невидљиви „зао дух“ стегао је земљу и дави је. Изнад глава звижди и јауче непогода, циновски таласи воде сручују се на земљу, руше и потапају бараке, куће и дрвеће. Јаук људи, ломљава дрвећа, рушење кућа, ништа се не чује у општој буци. Чамци, дрвеће, кровови кућа и бродови лете као сламке.

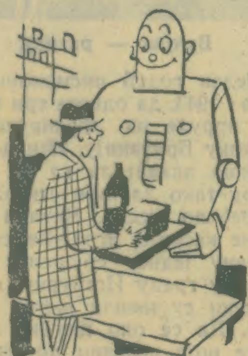
Наједном — сунце. Ваздух је чист, свеж и мирише на зеленило. Све је мирно на обали, на којој је право разбојиште. После дугих мука и кратког, бесног живота ураган је „умро“ као да га није ни било.

За метеорологе, ураган је премештање ваздуха који се ковитла као казаљке на часовнику. Да би се такво кретање забележило као ураган, кружни обртаји морају имати брзину од најмање 120, а могу да достигну и 250 км на сат. Већа брзина никад није измерена не зато што не постоји, већ што при таквој непогоди страда све па и инструменти за мерење. Ко доживи прави ураган или циклон, не налази мира до краја живота, јер га страх стално подсећа на смрт коју је случајно мимоишао.

УВЕНУЋЕ

Пјер Бул, писац познате књиге „Мост на реци Квај“ тврдио је да сем одела и рубља нема никакве друге личне својине и да му ништа није ни потребно. Једном му је жена његовог издавача послала букет цвећа. Знајући међутим да он не воли ма шта да поседује, приложила је уз цвеће цедуљу на којој је написала:

— Не љутите се. Увенуће.

РОБОТ продавац

Неки немачки трговац цигарета конструисао је робота који потпуно земењује продавца у радњи. На овом свом проналаску је радио пуних седам година и недавно су у једној деликатесној радњи извршени први опити.

Робот назван „неоматик“ разликује се од досадашњих аутомата. Купац у њега неће морати да убацује одређену суму новца да би добио жељени артикал. Овај, по својим функцијама, може да се мери са електронским мозговима који служе науци, јер је у стању да обавља и компликоване операције: да „наређује“ да се роба на бескрајној траци достави из магацина или из фрижидера на тезгу; да прими сваку наруџбину купца, ако се притисне на дугме, и да изврши наређење; да узме новац, обрачуна вредност купљене робе и врати кусур.

Робот који заузима један квадратни метар и није виши од човека у стању је да изда хиљаду артикала са складишта.

Уколико не располаже траженом робом или нема ситан новац за кусур, он одмах обавештава муштерију светлећим словима. Уколико робе нема само у рафу и треба је поручити из магацина, купац мора да причека пет секунди.

ПИНОКИЈЕВА

О ЈЕДНОЈ ЧУДНОЈ ЖИВОТИЊИ...

СТАРИ ЧОВЕК СА АРКТИКА

Велики канадски поларни истраживач Стефенсон помиње се често поред ранијих великих истраживача Колумба, Магелана, Амундсена. Само, он је још жив, има 82 године, и наставник је у једном колецу у Хановеру у америчкој држави Њу Хемпшир.

Године 1906. први пут је кренуо за Арктик да би проверио да ли је могућно живети у тим поларним пределима. О њему и његовој експедицији шест пуних година се није ништа знало а када се изненада појавио почели су да га славе као великог јунака.

Ускоро је предузео нову експедицију у „пријатељски Арктик" како га је он назвао. И по други пут се 1918. године вратио као „васкрсли" јер су сви веровали да је нестао. На Арктику је провео пуних 12 година и тиме доказао да је живот тамо могућ.

Он је још и данас активан. Рођен је 1879. године у Арнсу у Канади. Открио је подручја у која чак ни Ескими нису допрли.

Недељама и месецима без хране. Чује а нема уши. Спора у животу и смрти.

Корњача којој је одсечена глава — умире тек кад сунце зађе. Корњача — која је загризла у нешто, отпусти стисак тек кад загрми. Корњаче живе 500 година.

Од давнина су кружила разна празноверна мишљења о корњачама. За то време се много шта сазнало о овој чудној животињи, и много шта показало као истинито.

Има зрнца истине у веровању да корњача без главе може да умре тек кад сунце зађе. Као и остали рептили и корњача умире сатима. Смрт је спора као и њен живот.

Нико не може са сигурношћу потврдити да корњаче живе 500 година. Постоје додуше разни подаци о појединим корњачама, али је питање да ли су они тачни. Доказана старост је 150 година, а остало су непотврђене приче и претпоставке.

Пријатно је имати корњаче у баштама као домаће животиње, и у неким земљама их радо држе по кућама. Рибари их углавном не воле и називају их „рибокрадицама". Ову „увреду" је оборио др Фред Кегл који тврди да корњаче једу све до чега дођу, а ако је то „нешто" риба — оне је наравно поједу, што још не значи да су рибокрадице. Он тврди да се храна корњаче састоји углавном од биљака а само 30 одсто од риба, и то од спорих које може лако да улови. Јер она се уопште никако не труди да нешто ухвати... сувише је лења за то. Поред тога радо једе и ракове и пужеве.

Отпорне и истрајне корњаче подносе лако и без последица и најтеже климатске промене. Једна група студената са универзитета из Саутерна у Илиноису, ископала је 1939. године из потпуно исушеног дна једног језера неколико корњача, које су дуже времена биле заробљене у тврдој, сувој кори земље. Међутим, чим су изашле на светлост и ваздух постале су свеже и живахне.

Корњача има и у пустињама америчког југозапада удаљеним миљама од воде — а ипак живе и множе се. Пронађене су у дебелој кори леда и ослобођене одатле одмах су настављале да живе нормално.

Недељама, па и месецима могу да остану без хране. Младе корњаче, у почетку живота веома често су плен других животиња, издрже понекад и годину дана закопане у песку где су изашле из јајета. Да би спасле живот за све то време се хране жуманцетом јајета, које су примиле у себе кад су се излегле. Али понекад и кад би хтеле да изађу не могу, јер су се песак и земља изнад њих сасушили и образовали непробојну кору. Онда чекају прве пролећне кише које ће је размекшати.

Особина да живе месецима без хране замало није дошла главе овим животињама! На острву Галапагосу (на шпанском галапаго значи корњача) преко 1.000 километара удаљеном од јужноамеричке обале, живеле су некад хиљаде корњача. Када су капетани бродова још у 16. веку увидели да корњаче могу да служе као „конзерве свежег меса" започели су да их хватају. Ловци, истраживачи, трговачки и теретни бродови, сви су се снабдевали корњачама са Галапагоса.

Иако уништаване откако се испиле, корњаче се ипак држе и размножавају на целој земљиној кугли, осим у пределима вечног леда. Има их око 300 врста — од врло малих до огромних. Највећа жива корњача у данашње време тешка је 650 килограма, а може се закључити да их је у праисторијска времена било и 4 пута већих него данас.

Како је доказано фосилима корњаче су живеле у време диносауруса, што значи још пре 60 милиона година. Док су друге врсте рептила остале на путу развитка, корњача, споро али сигурно напредује.

— Оклоп корњаче је — каже палеонтолог Ромер, — најчудније одбрамбено оружје дато једном четвороношцу.

Многима није познато да се корњача, уколико је потребно, сатима па и данима задржава под водом — вероватно због тога што се веома полако креће и троши врло мало кисеоника.

Влада мишљење да су корњаче досадне, апатичне и споре. Код Индијанаца постоје приче о корњачама, у којима су приказане као веште и паметне, спремне да преваре друге животиње али и као пакосне и јаке да из борбе са другим животињама изиђу као победник. Индијанци племена Ирокеза верују да земља почива на оклопу џиновске корњаче, јер би само она са својом памећу могла одржати земљу у равнотежи. Крик-Индијанци верују да су корњаче криве за суше и поплаве и зато тамане сваку на коју наиђу.

У понечем су корњаче још и данас тајанствене: оне одлично чују а — немају уши! Имају изражен осећај за треперење ваздуха тако да осете непријатеља унапред. Иако немају глас, испуштају неки звиждук који се може чути на 12 метара даљине. Немају зубе али оштрим вилицама могу да секу као гиљотином.

Није тачно да су корњаче у свему споре. То може да побије свако дете које је нека корњача уштинула: она то чини вешто и брзо. Такође постоји и једна врста морских корњача која може да плива 32 километра на сат.

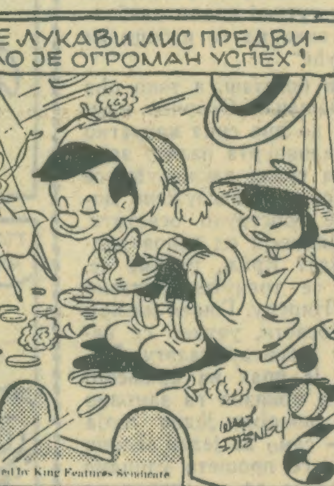
Корњаче ни мало не воле хладноћу. Ако су приморане да живе у северним пределима, преспавају 6 месеци у зимском сну када су им дисање и промена материја сведени на минимум.

Док се многи зоолози баве проблемом и тајнама корњаче, она иде полако али сигурно својим путем и потпуно јој је свеједно шта о њој мисле људи.

НОВА ГОДИНА

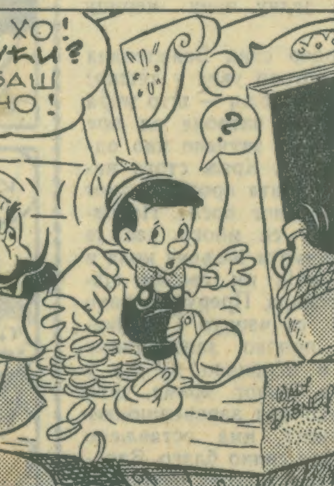

ОЈЛЕНШПИГЕЛ СА ОБАЛЕ ЕУФРАТА

Пре 4.000 година у Вавилонији је живео претеча познатог домишљатог чапкуна Тила Ојленшпигела

Тил Ојленшпигел, неумрли домишљати враголан из Кнајтлингена и Мелна који је живео у 14. веку, имао је још пре наше ере свог достојног претходника.

Енглески археолог Сетон Лојд открио је између Харана и Урфе у југоисточној Турској једну асирску библиотеку од глинених таблица. Међутим, за археологе и културне историчаре непроцењивим благом налази се, исписан у 160 редова, један песнички текст необичне садржине. У њему је испричана једна стара источњачка прича пуна гротескне комике чији је главни јунак један домишљати шерет из народа. На основу неких раније пронађених таблица, археолозима је било познато да се ова песма налазила у најславнијој књижици из времена клинастог писма, у Асурбанипаловој библиотеци (669—631), и да потиче из друге милениje пре наше ере. Међутим, текст поеме тек је сад нађен.

Радња се одвија у Нипуру, у Вавилонији, граду који је столећима био нека врста сумерског Ватикана. Ту је живео један младић, сиромашан као пољски миш али сналажљив и домишљат. Једног дана отишао је он на трг и продао своју горњу одећу да би могао да купи козу за свечану гозбу. Гимилнинурта (тако се зове јунак приче) порастао је сада од поноса што и он може једном да позове на гозбу сроднике и пријатеље. Али, зар за гозбу није потребно и неколико крчага доброг пића. Како да дође до њих? Пао му је на ум подмитљиви заповедник града који никад није пропуштао прилику да се за туђом трпезом добро наједе. Сироти лакрдијаш, праћен подругљивом дреком читаве улице, кренуо је према његовој палати вукући за собом на конопцу бандоглаву козу. Коза је коза и чувар на капији, сматрајући да то сирамашак доводи козу заповеднику на поклон, пусти га у палату. Држећи козу левом руком подигао је десну у знак поздрава и стао да говори заповеднику кићеним речима које су смешно одударале од његовог бедног изгледа. Али, лепе речи нису помогле. Себичњак није био спреман да му да неколико крчага пића. Само му се подругљиво насмејао и рекао слузи: „Дај томе човеку једну кост с мало сржи у средини и један гутљај водом разблаженог пива па га избаци из моје куће“.

Такав богаташ, а тако рђаво понашање! Огорчен и увређен до дна срца напустио је Гимилнинурта палату заповедника града заклињући се да ће се за незаслужено понижење троструко осветити. Ко је моћнији од заповедника града? Краљ, разуме се, и он се тренутно налазио баш у Нипуру. Гоњен жељом да се освети, увукао се некако у краљеву палату. Пољубио је прах на краљевој обући и понизно га замолио да му позајми једна своја кола — само за један једини дан, да се прошета улицама. Спреман је да за узврат да краљу једну пуну мерицу злата.

Господар свих Вавилонаца био је готово увек у тешкој новчаној невољи — што мора да је и за читаоце од пре 4.000 година звучало као одлична шала. Краљ стога није имао ништа против једног овако уносног посла. Не распитујући се много дао је Гимилнинурти жељена кола и одело које им својим сјајем одговара. Прерушен тако упутио се чапкун Гимилнинурта поново заповеднику града и испричао му да у ризници једног храма, што је спадао под заповедникову надлежност, има остављено на чување силно благо. Заповедник је у његову част приредио гозбу и сам се толико наjео и напио да је заспао. Прерушен сиромашак инсценирао је тада пљачку блага — које је постојало само у његовој машти — пробудио свог домаћина тврдећи да су то по његовом наређењу учиниле његове слуге и у бесу испребијао заповедника „од главе до табана“. Поред тога, заповедник града морао је као одштету да му да две мерице злата. Једну од њих Гимилнинурта је дао краљу као што је обећао, а другу је задржао за себе.

Још истог дана враголан се поново појавио у палати свог непријатеља. Одевен као лекар, обријане главе, изјавио је да је славан исцелитељ из оближњег града Изина. Чим је видео заповедника рекао му је да и кроз одело види да овај по целом телу има модрице и отоке — што је и било тачно — и да ће га он сместа излечити једним тајним леком. Само, тврдио је, лечење мора да се обави у мрачној одаји без присуства трећег лица. Није тешко погодити како је то „лечење“ изгледало. Гимилнинурта је опет пребио заповедника и напустио кућу тек пошто му је рекао ко је у ствари и да је то „тек његова друга освета“.

Да и трећи пут уђе прерушен у заповедникову палату није било могућно. Али, нашем сиромашку није недостајала домишљатост. Нашао је себи помоћника, исто тако одрпаног и сиромашног као што је и сам био, и послао га пред добро чувану капију заповедника палате. Научио га је да из свег гласа викне: „Ја сам човек с козом“, и да затим побегне. Чувши тај узвик сви стражари и слуге потрчали су да ухвате кривца. Сам заповедник је изишао на капију да посматра хватање свог љутог непријатеља. Гимилнинурта, који је стајао скривен испод једног оближњег мостића, искористио је тренутак кад је заповедник остао сам, истрчао из свог скровишта и трећи пут га добро истукао.

— Ево, сад сам ти и по трећи пут платио за увреду коју си ми нанео! — рекао му је и побегао.

КАМЕНО — У АТОМСКО ДОБА

Атомистика је дубоко продрла у наш свакодневни живот и постала обележје епохе у којој живимо. Али ако је човечанство направило тако џиновски скок у области технике у неким деловима света још и сада не само да имамо крајњу заосталост и беду него трају историјске епохе које је цивилизација већ давно превазишла и за њу представљају далеку прошлост.

Научници, разни истраживачи, етнолози и антрополози сматрају да Нова Гвинеја још представља „идеално подручје“ за проучавање давне и слабо познате прошлости човечанства. На овом острву, по величини другом у свету, јер је пространо колико Француска и Западна Немачка заједно, и дан-данас се живи као у камено доба. Огромне површине острва представљају подручја на која цивилизовани човек још није ступио ногом и познаје их само из авиона.

Сада Нову Гвинеју веома често посећују научне експедиције да би боље проучиле „конзервирану“ прошлост. Приликом ових посета прашумама, тропским џунглама, високим планинским долинама међу ланцима чији су врхови прекривени снегом, увек се сусрећу непозната племена, хорде и братства, откривају нови језици и дијалекти, обичаји и расе. Сусрећу се и племена у којима се још канибализам очувао.

Научници који проучавају камено доба на Новој Гвинеји сматрају да најмање половина од близу два милиона Папуанаца аустралијске источне Гвинеје, живи у унутрашњости острва која је још потпуно неиспитана. Сматра се такође да близу 700 хиљада Папуанаца живи у непознатим подручјима холандске Западне Гвинеје.

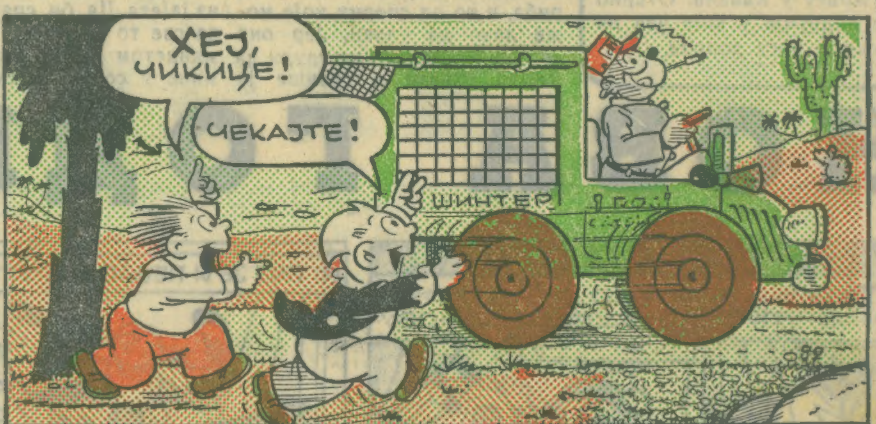
НАЈСТАРИЈА ЖЕНА ПИЛОТ

Госпођица Мари Равен има 86 година и најстарија је жена пилот у Француској. Њено здравље је толико очувано да је поново добила пилотску дозволу. Мари Равен употребљава само једно превозно средство — бицикл.

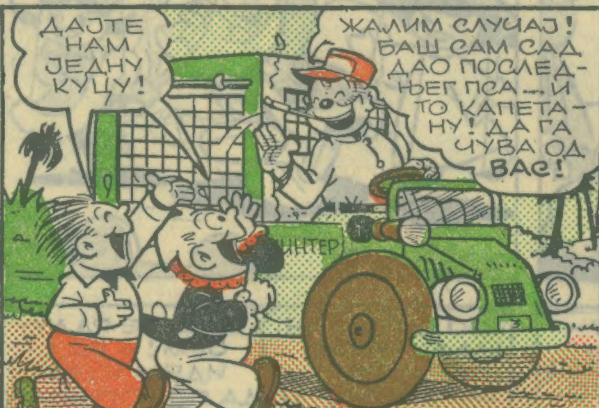
ПЛАЧЉИВО СЕЛО

У енглеском селу Броклеј Кресент све „плаче“: деца, одрасли, старци, па чак и домаће животиње. Крај села се налази једна фабрика која производи разне пикантне додатке за храну. Њена основна сировина је црни лук чијим се чишћењем баве код својих кућа многи становници овог села. Тај лук изазива сузе, и то не само оних који га чисте, већ и свих осталих житеља Броклеј Кресента.

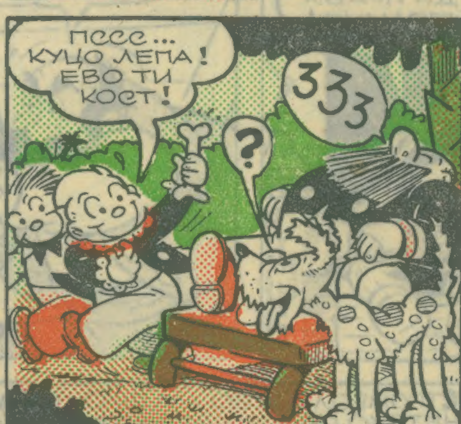

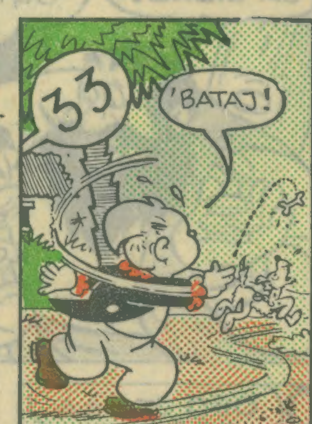

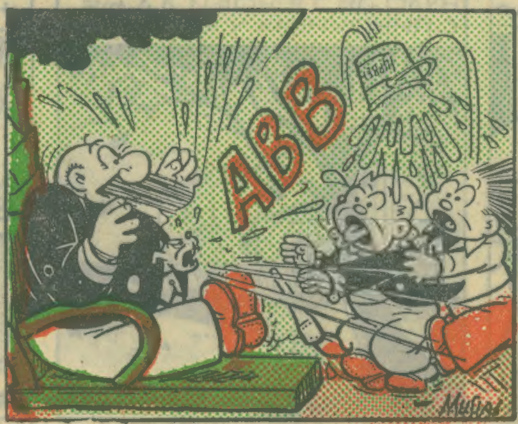

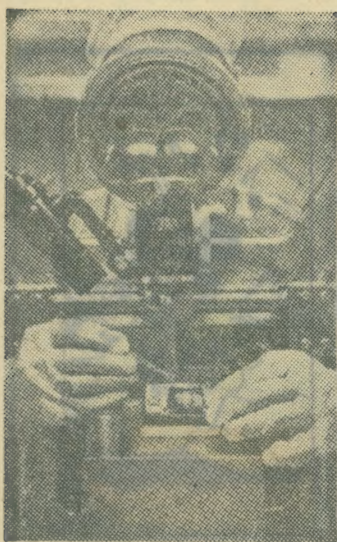

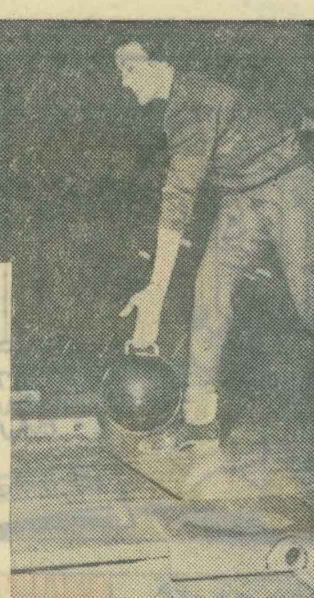
ЖИРОСКОП САСТАВЉЕН ПОД МИКРОСКОПОМ

Да би саставио минијатурни жироскоп техничар ставља на очи микроскоп као маску. Сићушна направа ће сачињавати систем за управљање на ракетама а толико је прецизна да ће, према речима инжењера, омогућити спуштање на Месец највише за један километар далеко од предвиђеног места.

ДОКЕРИ И ОСТРИГЕ

У лондонској луци десио се занимљив случај. Због повећања цена животним намирницама и комуналним услугама штрајковали су докери (радници запослени на доковима у луци) захтевајући повећање зараде. Бродовласници су одговорили локаутом (отпуштањем радника). Тада је у луку приспео брод са око пола милиона острига. Задржавање истовара проузроковало би квар овог живог товара. Зато се умешало и британско друштво за заштиту животиња: забринуто због острига захтевало је од синдикалних функционера да утичу на раднике да прекину штрајк. Докери су одбили захтев тражећи и даље да се задовоље њихове оправдане жеље. Функционери друштва за заштиту животиња били су узнемирени због оваквог одговора, па су окривили докере за „нехришћански однос према незаштићеним животињама". Најзад су бродовласници били приморани на уступке. Већ следећег дана лондонски гурмани су се са апетитом гостили „спасеним" острисама.

НОВОСТ ИЗ КУГЛАНЕ

Уграђена дршка у самој кугли ће доста олакшати руковање њом. Одмах после испуштања из руке дршка се сама увуче и кугла постане као и свака потпуно округла и лако се котрља. Овакве кугле ће нарочито олакшати почетницима да боље науче куглање.

4000 У МИНУТУ

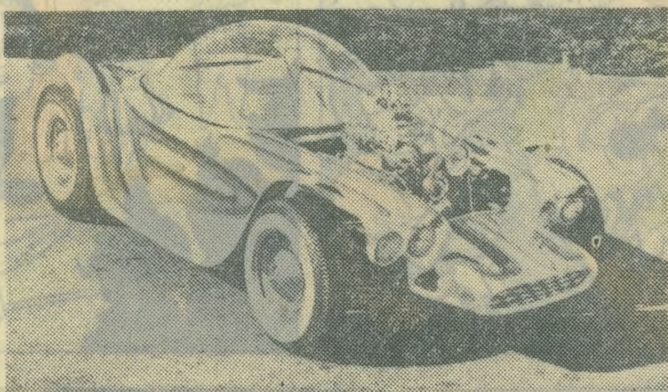
Овај митраљез смештен на репу авиона може да испали у минуту 4.000 метака калибра 20 мм. Приликом отварања ватре нишанџија треба само да притисне окидач и шест добоша са муницијом ће почети да се окреће убацујући метке у цев. Свакако је и за овај проналазак као и њему сличне уложен велики напор научника и огроман новац, али он ипак нимало не служи на корист човечанства.

ДИРЕКТОР И ДИРИГЕНТ

Почетком 19. века основана је у Хрватској стална опера у згради данашњег великог позоришта где је први директор и диригент био Загрепчанин Срећко Албини. Познат је исто и као композитор многих оперета међу којима је најзначајнија „Барон Тренк".

ЏЕПНИ АТОМСКИ РЕАКТОР

Назван је џепни, јер је најмањи од свих реактора, али нема тог џепа који би му дао гостопримство. Тежак је око сто килограма. Реактор, произведен у Америци, широк је 23 а висок 33 см. Гориво се састоји од смесе урана и цирконијума.

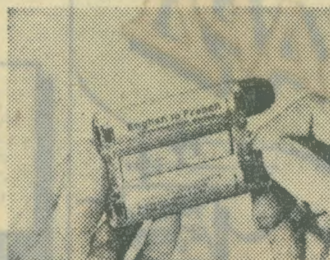

Управљање радијем

Ед Рот из Мејвуда у Калифорнији успео је да направи чудан аутомобил од шасије и мотора једног Олдсмобила из 1950. године. Лепо уобличена каросерија је од фибергласа а купола од плексигласа. Аутомобил се може контролисати радијем а управљати њиме уз помоћ полуге која замењује волан, ножну кочницу и мењач брзине.

ПРЕВОДИЛАЦ У ЏЕПУ

Туриста у страној земљи може ипак добро да се снађе уз помоћ овог џепног преводиоца. На његовим ваљцима је исписано око 150 израза најпотребнијих путнику у страној земљи. Кутија од пластичне масе је лака и мања од дозе за цигарете.

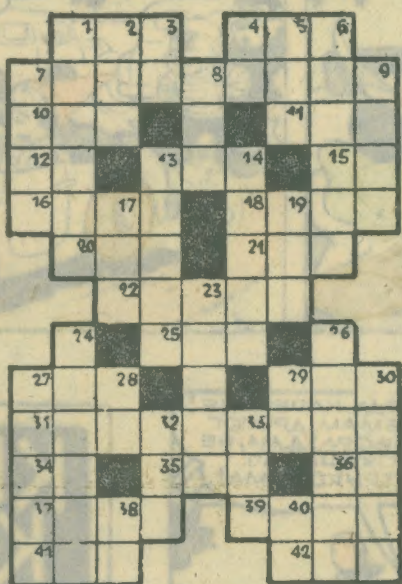

ЗООЛОГ НАМ ПРИЧА

— Мајмуне је најтеже лечити. Ако је мајмун једном примио инјекцију, онда је то остало само тада. Други пут вам то неће успети. Мајмунско памћење је и сувише добро. Ако се поново покаже потреба за инјекцијом, онда се морате послужити разним триковима да бисте успели.

— Нели, млада мајмуница, боловала је од тешког запаљења плућа. Требало јој је дати пеницилин и стрептомицин. У противном нисам гарантовао за њен живот. Пошто је Нели већ једном вадила зуб са инјекцијом, било ми је немогуће да јој се приближим са шприцом. Дуго смо размишљали. Најзад смо решили да два чувара ухвате Нели за обе „руке" као да ће је водити у шетњу. То мајмуни јако воле. Они је поведоше, па изненада повукоше њене руке у страну да их не би могла угристи. У том часу ја забодох иглу. Нели продорно крикну, али је све већ било готово. Сутрадан је температура пала и мајмуница ускоро оздрави. Своју болест је брзо заборавила, а наш трик никада! Од тог дана више никад није дозволила да је два чувара воде у шетњу и држе за обе „руке". И данас после много година она даје само једну, а другу крије иза леђа.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) орган чула мириса; 4) воћна штеточина; 7) стилска фигура; 10) лука у Израелу; 11) коњи; 12) хемијски знак за лантан; 13) музички инструмент; 15) бог подземља код старих Грка; 16) град у Етиопији; 18) редни број; 20) град у Француској; 21) страно женско име; 22) једињење хемијског елемента са кисеоником; 25 страно мушко име; 27) предлог; 29) опак; 31) град у СССР; 34) наследна јединица вишег реда по Вајсмановој теорији; 35) свеза; 36) ономатопеја лавежа; 37) језеро у Африци; 39) француски књижевник („Исландски рибар"); 41) свеза; 42) тишина.

Усправно: 1) прилог за време; 2) богиња земљорадње код старих Римљана; 3) повратна заменица; 4) два слова; 5) француски књижевник (Клод); 6) река у Чехословачкој; 7) фабричка дворана; 8) оксид гвожђа; 9) опера од Вердија; 13) чун; 14) град на Јадрану; 17) орган чула слуха; 19) поредак; 23) бес; 24) умрли сродник у правој линији; 26) стални тропски ветрови; 27) наша река: 28) иницијали нашег сликара; 29) два сугласника; 30) рам; 32) грубо сукно; 33) бања у Аустрији; 38) један зачин; 40) јединица за мерење електричног отпора.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) акт; 4) лов; 7) Иво Андрић; 10) Бах; 11) Ола; 12) ал; 13) Рас; 15) аб; 16) риба; 18) усна; 20) тас; 21) Жид: 22) лекар; 25) лењ; 27) зец; 29) тер; 31) „Госпођица"; 34) од; 35) ага; 36) ем; 37) Донс; 39) Кана; 41) ара; 42) Ман.

Усправно: 1) авалит; 2) Кох; 3) та; 4) лд; 5) оро; 6) Виланд; 7) Ибар; 8) ноа; 9) ћаба; 13) Расел; 14) сужањ; 17) бал; 19) сир; 23) Келог; 24) Теодор; 26) мецена; 27) згода; 28) цс; 29) ти; 30) Раман; 32) пас; 33) ђак; 38) на; 40) ам.

НАПРАВИ САМ

КАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО СТАРИ АУТОМОБИЛ

Да бисте сазнали како су изгледали некадашњи аутомобили и у исто време обрадовали ваше очеве и деде, покушајте с нама да их направите. За њих вам је потребно 12 делова. Ради пробе исеците ове са нашег цртежа а ако су вам сувише мали ви их увећајте колико сами желите.

Четири точка, волан, шасија, задњи и предњи део, предње и задње седиште, лево и десно крило — то је све.

Приликом опсецања пазите нарочито на ивице као и исецање делова обележених знаком „х". Затим залепите делове један на други према одговарајућим бројевима. Мада је све врло једноставно, лакше ће вам бити ако се држите овог реда: почните од шасије која се, као и уосталом и сви остали делови, савија по тачкастим линијама. И предње седиште се савија по тачкастим линијама а залепи на каросерију према бројевима. То исто урадите и са задњим седиштем, али имајте у виду да су предњи и задњи делови у ствари носачи са ознакама 7 и 14 с једне стране а 3 и 11 с друге, савијени по ивицама супротно од оних по којима се лепи.

И крила се савијају пре него што се залепе и то увек број према одговарајућем броју. Завршава се точковима, које можете видети на нашем цртежу десно. Сваки од ова четири точка се опсече и на њега залепи мали четвртасти запушач од плуте. Чим се то осуши кроз центар се провуче гвоздена жица од 10 до 15/10 мм, која ће служити као осовина; и она се учврсти са мало лепка а затим намести у одговарајуће четири рупе на шасији оивичене црним са белим тачкама у средини.

Запамтите још да сви делови споља и изнутра могу да буду обојени по вашем укусу.

И то је лако

Чули сте већ ко зна колико пута како се ваша мама жали да јој је тешко да опере дно на шерпама и лонцима упрљаним од плина. Да бисте јој помогли у томе дајемо вам рецепт по коме ћете начинити пасту и њоме лако скинути прљавштину:

вода	100	грама
креда у праху	25	„
амонијак	5	„
сапун	5	„

ПОЛИНЕЖАНСКА СТРЕЛА

На острвима Полинезије стрела се избацује руком али не помоћу лука већ једног ужета. Сама стрела је једно обично парче танког дрвета од око 75 сантиметара дужине на чијем се једном крају привеже једно мало перо начињено од картона. Уже се причврсти за стрелу обичним чвором (као што је приказано на слици) таман испод самог пера. Да би се стрела избацила треба држати руком врх дрвета и ужета заједно али тако да уже буде доле. Руком замахните брзо у полукруг и у том тренутку пустите стрелу али задржите уже. Стрела ће полетети и услед замаха испашће из чвора, а уже ће се зауставити јер га ви држите.

Јесте ли већ чули да...

...пустиње прекривају око тридесет милиона квадратних километара земљишне површине.

...од младунаца свих сисара најбрже расту млади морских сисара, а међу њима нарочито

младунци фока. Тако младунче атлантске фоке добија сваког дана у тежини близу један килограм.

...отворено љубичасти цветови украсне биљке имопее овлажени водом промене боју и постају црвенољубичасти.

...шпанска трска, која се употребљава за плетење наслона на столицама, у ствари је вр-

ста палме која расте у тропским пределима Азије и Аустралије.

...прво ђачко позориште, које се звало Мало позориште, за децу и ученике основних школа основано је у Београду 1905. године. На првој представи даван је поучан комад у два чина „Не бежи од школе".

...у читавом животињском свету птице имају најтоплију крв. Њихова нормална теле-

сна температура креће се између 38 и 43 Целзијева степена.

...једна од најузбурканијих тачака на свим морима и океанима налази се код рта Хорна, најјужнијег дела Јужне Америке. Снажни ветрови стално ковитлају воду која ту ври као у казану.

...у уџбенику „Наука о геометријским облицима за употребљавање у школи" који је 1874. године издао професор сомборске учи-

тељске школе. М. Петровић, лењир се назива „правичник". Овај назив био је у то време уобичајен у школама.

... у старом Риму слављени су рођендани не само људи, већ и богова, па и градова. Као рођендан града Рима сматран је 21. април.

...један енглески психолог са универзитета у Оксфорду тврди да мачке као и људи, мо-

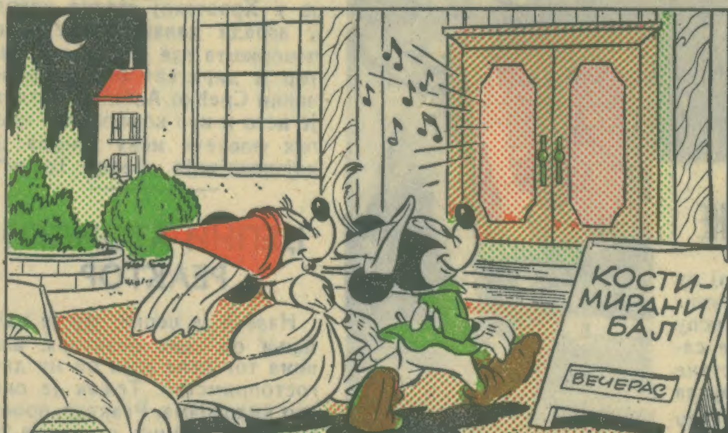
гу бити леваци и да се многе од њих служе искључиво левом шапом.

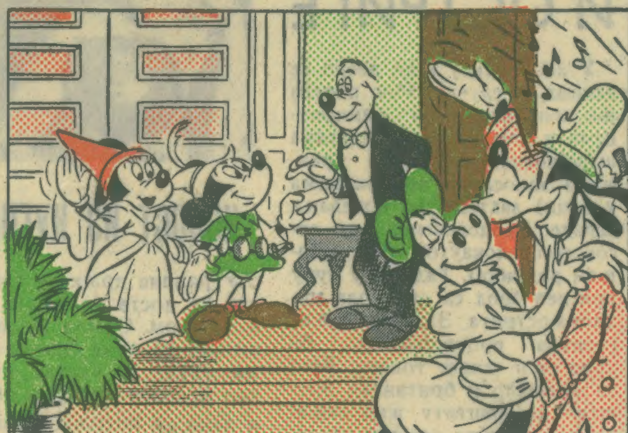
...прва шаховска књига објављена је 1472. године у Аугзбургу под насловом „Златна игра".

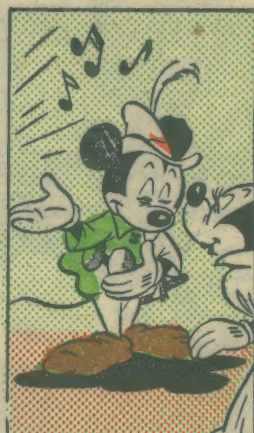
... у Кореји прање рубља је посао мушкараца.

... индијски слон може одједном да узме у сурлу и убаци у уста и по десет литара воде.

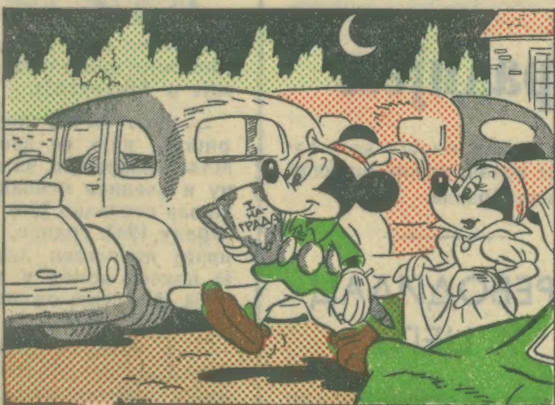

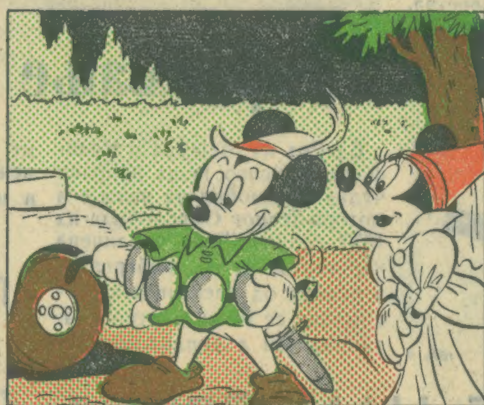

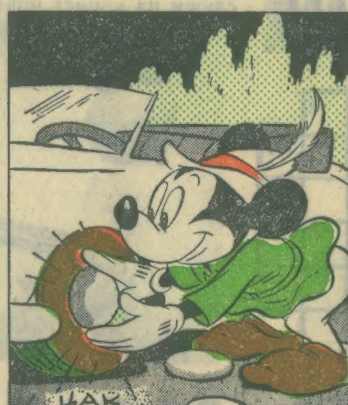

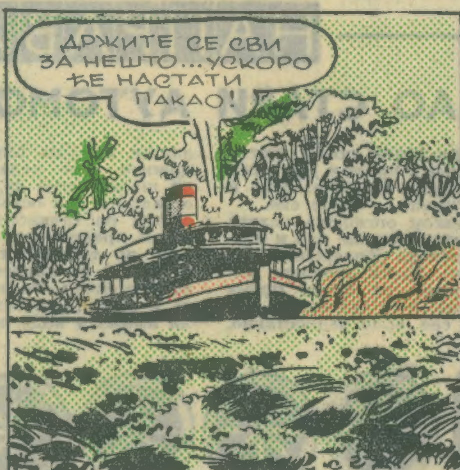

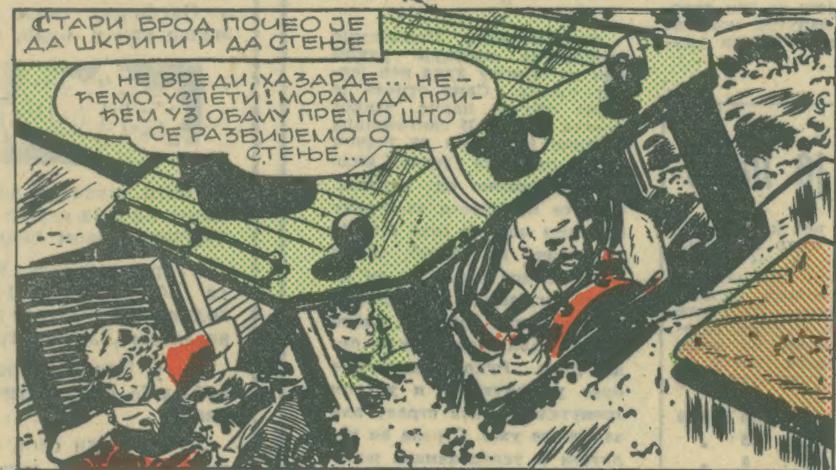

Ква-Ква!

уређује Паја Патак

ТЕК ЋЕ

Уместо да оде у школу Гаја је отишао на пецање. У повратку срео га један друг из разреда и упитао:

— Ниси ништа ухватио?

— Још нисам, тек кад се вратим кући, онда ћу.

ПОГРЕШИЛИ

Пролази Шиља улицом а Пера Ждера који је стајао на тротоару прсну у смех.

— Зашто се смејеш кад ја пролазим?

— А зашто ти пролазиш кад се ја смејем!

ВЕШТИНА

Влаја је сео за клавир а није опрао руке. Тетка Пата која га поучава опомену га:

— Како си могао да дођеш са прљавим рукама?

— Не мари ништа, свираћу само по црним диркама.

ШИЉИНА ЛОГИКА

Ушао Шиља у млекару и тражи пола килограма ементалера. !Пошто му је продавац измерио Шиља се буни:

— Ви сте погрешили. Треба да ми измерите још 250 грама јер у пола килограма сира има половина рупа.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће, Београд Македонска 31 Жиро рачун бр. 101-20-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.